

5028

VINERI 24 NOIEMBRIE 2000 • ANUL III [L] NR. 47

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

„Cultura, o formă de rezistență împotriva asimilării...”

România alege

„Cine ști povesti, nu poate fi uom rău...”

CALENDAR ORTODOX

27 noiembrie, luni – Sf. Mare Mc. Iacob Persul; Cuv. Natanael; Sf. Onufrie
28 noiembrie, marți – Cuv. Mc. Ștefan cel Nou; Sf. Mc. Irinarh
29 noiembrie, miercuri – Sf. Mc. Paramon și Filumen
30 noiembrie, joi – (†) Sf. Ap. Andrei cel întâi Chemat, ocrotitorul României; Sf. Ierarh Frumentie
1 decembrie, vineri – Sf. Prooroc Naum; Cuv. Filaret Milostivul
2 decembrie, sâmbătă – Sf. Prooroc Avacum; Sf. Mc. Meropi
3 decembrie, duminică – Sf. Prooroc Sofronie; Cuv. Ioan Sinaitul, episcopul Coloniei Duminica a XV-a după Rusalii (Cea mai mare poruncă din Lege); Ap. II Cor. IV, 6-15; Ev. Matei XXII, 35-46; Glas 7; Voscr. 2

AGENDĂ

27 noiembrie

1972 – a murit *Victor Eftimiu*, poet, prozator, dramaturg și publicist român.

1980 – s-a stins din viață, la Micherechi, povestitorul *Vasile Gurzău*, care în 1963 a primit distincția de „Maestru al Artei Populare”.

28 noiembrie

1850 – a murit *Constantin Diaconovici-Loga*, pedagog iluminist bănățean, cunoscut mai ales datorită „Gramaticii românești pentru îndreptarea tinerilor”.

1885 – s-a născut, la Tîrlîșiuva, *Liviu Rebreanu*, scriitor, fondatorul romanului românesc modern.

29 noiembrie

1852 – moare, la Palermo (Sicilia) *Nicolae Bălcescu*, om politic și istoric.

1904 – s-a născut, la Giula, preotul dr. *Petru Mîndruțău*, primul vicar al Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria.

30 noiembrie

1872 – a avut loc *primul meci de fotbal internațional*, cînd s-au confruntat echipe din Scoția și Anglia pe stadionul din Glasgow.

1 decembrie

– Ziua națională a României

1918 – a avut loc Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care aprobă Unirea Transilvaniei cu Țara-mamă, desăvîrșindu-se procesul de făptuire a României Mari.

2 decembrie

1935 – s-a născut poetul *Nicolae Labiș*.

1950 – moare pianistul *Dinu Lipatti*.

3 decembrie

1937 – s-a stins din viață poetul maghiar *József Attila*.

1991 – a murit filosoful *Petre Țuțea*.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Simpozion științific la Giula
(Foto: Ștefan Oroian)

Încă o dată despre primul CD

Compact discul „Înflo-rit-o ruguțu...” care conține 20 de melodii românești din Ungaria, interpretate de cîntărețul Svetozar Unc și mîcherechenii Eva Cozma și Vasile Pap, a ajuns în aceste două luni de cînd a apărut la mulți ascultători din țară și de peste hotare. Lansat cu ocazia seminarului internațional de radio „Limba română – mijloc de comunicare și informare radiofonică” în luna septembrie a acestui an, CD-ul, și prin el cîntecele noastre, au ajuns să fie ascultate nu numai de români, ci și de alte națiuni. Concomitent cu acest disc, tot cu prilejul seminarului, a văzut lumina tiparului și o carte, o scurtă monografie a radiodifuziunii românești din Ungaria. Dar discul, împreună cu cartea, în semn de mîndrie a noastră, a fost trimis și celor mai de seamă personalități din țara noastră. Redăm mai jos pasaje din scrisorile trimise la Radio Seghedin, unde s-au realizat înregistrările noastre populare și unde s-au sărbătorit în acest an 20 de ani de la pornirea emisiunilor în limba română. P. C.

„În cursul activității noastre de la Oficiul pentru Minorități, care întreține legături strînse cu comunitățile și cu autoguvernările pe țară ale minorităților, am aflat cu satisfacție că redactorii emisiunilor românești de la radio sînt membri cunoscuți și recunoscuți ai vieții publice de minoritate. Vă felicit și vă mulțumesc pentru CD-ul pe care mi l-ați trimis.”

Dr. Doncevo Toso, fostul președinte al Oficiului pentru Minorități

„Vă mulțumesc pentru publicația de o rară valoare documentară. Vă doresc ca în condiții cît mai bune, mulți ani să mai puteți informa și distra ascultătorii de radio în limba dvs. maternă.”

Domokos László, președintele Corpului Deputaților din județul Bichiș

„Și această publicație demonstrează că deși românii din Ungaria nu sînt prea mulți la număr, ei totuși reprezintă o valoare culturală de neînlocuit.”

Szadai Károly, președintele Curatorului Fundației Publice a Radiodifuziunii Maghiare

„Mă simt fericit să știu că printre valorile mele culturale dispun și de acest compact disc. Sînt convins că nici o națiune nu poate uita de minoritățile care trăiesc pe teritoriul țării ei. Cultura noastră națională nu există doar în sine. Sînt părtașii acesteia și acele naționalități, care o îmbogățesc prin trecutul și cu prezentul lor.”

Mádl Ferenc, președintele Ungariei

Pregătiri pentru recensămîntul din 2001

A fost definitivat chestionarul pentru recensămîntul care se va desfășura în luna februarie a anului viitor. Ultimele trei tematici de pe acest chestionar se referă la apartenența minoritară și confe-

sională, respectiv la eventuala infirmitate a persoanei chestionate. Însă răspunsul la aceste întrebări nu este obligatoriu, informează agenția MTI. Oficiul Central de Statistică va traduce textul în limbile celor 13 minorități naționale și etnice din Ungaria. Totalizarea datelor recensămîntului se va termina cel mai devreme în anul 2002.

Kaupert

Kaltenbach despre Oficiul pentru Minorități

Faptul că Guvernul a plasat controlul Oficiului pentru Minorități de la Oficiul Primului Ministru la Ministerul Justiției a adus schimbări nefavorabile în viața minorităților – a declarat Kaltenbach Jenő la un forum din Debrecin. Ombudsmanul pentru drepturile minorităților a apreciat că la ora actuală în Guvern nu există nici o persoană care s-ar ocupa exclusiv cu problemele minorităților. Kaltenbach Jenő a fost de părere că competențele Oficiului pentru Minorități sînt foarte reduse: mai mult servește, decît influențează politica Guvernului.

I. K.

Cuvîntul cititorului

Stimată redacție,

mă necăjește ceea ce am auzit și am citit prin ziar despre „norii plumburii” care se abat asupra sorții Foii. Trei argumente stau în picioare pentru a câștiga temeinic bătălia surdă între interesele grupurilor în cauză:

1. *Argumentul evidenței*: ziarul are ca subtitlu „Săptămînal al românilor din Ungaria”, este deci al românilor, și NU al unei organizații de reprezentare politică care ar putea foarte bine să dea în acest ziar comunicate, note informative sau să-și creeze un oficiu de relații cu presa.

2. *Argumentul istoric*: ziarul a început ca organ al Uniunii Culturale ca editor responsabil în 1951, a fost „furat” de reprezentanța politică, UDRU, în 1956, în ajunul unor mișcări politice. De atunci devine puternic ideologizat, în paginile 2-3. În 1991, ziarul câștigă independența de organul politic, devenind „săptămînal al Uniunii Românilor” și revine de drept și de fapt la Uniunea Culturală. În plus, cînd se pun bazele Editurii NOI, se stipulează că Uniunea Culturală are în îngrijire editarea ziarului. Ce ar însemna preluarea azi de ATRU? Încălcarea legislativă a hotărîrii din '92, politicizarea ziarului și de-profesionalizarea lui.

3. Al treilea argument ține de *comunitatea însăși*: De ce se caută crearea de tensiuni artificiale, cînd ziarul are nevoie mai mult ca orîcînd de strîngerea forțelor creatoare pentru a-i da strălucire? Nu e o manipulare a cititorilor, care știu că e „foaia noastră”, și, iată, e pericolul de a deveni „foaia ATRU”?

Orgoliile de o zi n-au ce căuta în fața unui ziar de 50 de ani. E, cred, suprema realitate, de la care trecătorii prin funcții nu se pot abate.

Nădăjduiesc că un dialog deschis cu cititorii, care să apară și în ziar, ar înclina spre independența ziarului în statutul cultural căruia îi aparține.

Toate cele bune,

Cornel Munteanu (Baia Mare)

„Cultura e o formă de rezistență împotriva asimilării..”

„...În aceste momente de criză, inclusiv o criză a conștiințelor, datorită noastră ca intelectuali, cercetători este desigur una de echilibru. Este rațiunea ce îndeamnă la găsirea stării de normalitate, în care buna conviețuire să corespundă tendințelor unei competiții pașnice de progres.” – Cu aceste idei, citate dintr-un discurs festiv din 1996 a deschis doamna dr. Maria Berényi, directoarea Institutului de Cercetări al

știință a tematicii, prin echilibrul domeniilor de cercetare, prin armonia întocmirii programului. Ca atare, atenția audienței a fost în permanență captivată. Sesiunea a început, logic, cu o contribuție științifică la Anul Internațional Eminescu, printr-un studiu prezentat de profesorul dr. Gheorghe Petrușan. „Frațiunea” etnografie și folclor s-a dovedit cea mai puternică reprezentată: Rodica Colta (Arad)

(Cluj-Napoca) și Ana Borbély, care prin cercetările întreprinse a atras atenția asupra diversității limbii românilor din Ungaria.

Istorie, etnografie

Istoria a fost reprezentată de câteva studii docte care au avut în centrul preocupărilor cultura și învățămîntul românesc din vremurile trecute. Eugen Glück (Arad) a adus „Contribuții privitoare la școlile românești din nord-estul Ungariei”, Maria Berényi a comunicat câteva secvențe interesante din viața universitară budapestană din secolul trecut, prin prisma studenției românești a timpului, iar Gheorghe Santău a argumentat concepția lui Kossuth cu privire la Confederația Dunăreană. Și istorie, și folclor, și etnografie, și lingvistică, și elemente monografice a cuprins studiul pregătit cu temeinicia obișnuită de Elena Csobai, care a comunicat despre comunitatea românească din Cenadul Unguresc tot ce se putea în economia timpului rezervat.

Cititorul neavizat ar putea presupune că o astfel de sesiune, la care se prezintă paisprezece comunicări este monotona, chiar plictisitoare – dar se înșală. Printr-un mod sugestiv de prezentare, prin cunoașterea temeinică a temelor abordate, prin rutina de „interpretare” a prelegerilor, asistența a fost captivată, interesul menținându-se constant de-a lungul celor două zile.

Cinci publicații noi

În plus, pe mesele din hol, participanții puteau răsfoi (și duce gratuit acasă) cele mai noi publicații realizate de Institutul de Cercetări. Dintre acestea evidențiem în primul rînd amplă monografie *Cultură românească la Budapesta în secolul al XIX-lea* a Mariei Berényi și volumul de studii *Pagini istorico-culturale – MICHERECHI*. În afară de cele două cărți au apărut și numerele recente din revistele LUMI-

NA, IZVORUL și, firește, SIMPOZION.

Sugestii și sfaturi

Programul încărcat al sesiunii a lăsat doar timp limitat pentru discuții. Din acestea s-au desprins su-

națiilor români de altă dată) va sprijini editarea următorului număr SIMPOZION cu suma de 200.000 forinți. Încheierea lucrărilor nu a fost o serbare cu flori și osanale, cum s-ar fi putut aștepta la o aniversare, ci mai

Românilor din Ungaria cea de-a zecea sesiune de comunicări științifice. Ca mărturie a conștiinței de neam, ca adeziune la valorile culturale și spirituale românești universale, mina de cercetători este conștientă de rolul și locul pe care trebuie să-l aibă în comunitatea românilor din Ungaria. Simpozionul din sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, ținut simbătdă-duminică, la 18-19 noiembrie, a atras și acum o numeroasă asistență, profesori, cercetători, cadre universitare atît din țară, cît și din România, dovedind că la ora actuală Simpozionul a ajuns cu adevărat la „vîrsta maturității”.

Literatură, limbă, folclor

La fel a ajuns la majorat și desfășurarea sesiunii, printr-o alegere con-

gestii practice (în viitor sesiuni pe secții), critici constructive (afirmarea mai accentuată a Institutului în cercurile științifice din România și Ungaria, includerea rezultatelor de cercetare în manualele noastre școlare), idei călăuzitoare pentru viitor (atragerea generației tîne-

degrabă o încheiere sobră, meditativă. Totuși aș trasa o cale a responsabilității, care ar trebui urmată neapărat în viitor și care a fost formulată de doamna Berényi încă la începuturi (1993):

„Din toată inima doresc ca întîlnirile de acest fel să devină o tradiție, să ne

re, lărgirea sferei de interese și pe alte domenii de cercetare, mobilizarea unei audiențe mai largi). Dar s-a resimțit și o anumită încordare și o vădită îngrijorare în privința viitorului nesigur al Institutului, al modalităților încerte de finanțare. În această ordine de idei se remarcă gestul generos al domnului Gheorghe Mihăiescu, care (în spiritul mece-

putem aduna în acest dru an de an. Ar fi bine dacă am găsi căile și mijloacele potrivite pentru a promova cele mai de seamă valori ale culturii, spiritualității noastre. Menținerea noastră etnică e posibilă doar prin cultură. Cîtă cultură, atîta libertate, atîta democrație, atîta toleranță, atîta conștiință de neam.”

E. Illyés

Mică statistică

Un deceniu de SIMPOZION

Numărul comunicărilor științifice:	118
Domenii de cercetare:	11
Conferențieri:	33
Culegeri de studii SIMPOZION:	10
Media participanților:	60

România alege

Campanie electorală în care politicienii și-au adus aminte și de românii de peste graniță

În România, campania electorală se apropie de sfârșit. Partida pentru încrederea voturilor s-a desfășurat pe mai multe planuri, dar este foarte probabil că populația va vota nu neapărat argumentele candidaților, ci o schimbare politică și socială radicală, care este așteptată de mulți ani. Oamenii sînt decepționați de activitatea actualei puteri (Convenția Democrată Română), for care s-a aflat la putere din noiembrie 1996. Decepția vine de la faptul că cetățenii țării trăiesc din ce în ce mai greu, iar promisiunile de acum 4 ani au fost realizate doar în parte. Deși inflația s-a redus, puterea de cumpărare a oamenilor a scăzut în continuare. Reformele economiei n-au luat prea mare amploare, dar și privatizarea merge foarte încet. În 1996 a fost foarte clar: România necesită niște măsuri radicale, unele foarte dure pentru populație. Acestea însă nu s-au luat. Astfel, România a pierdut șansa de a intra în Uniunea Europeană încă în primul val. Randalamentul economiei naționale este și la ora actuală mai mic decît consumul cetățenilor. O terapie-șoc incontestabil ar reduce și mai

mult consumul, care nu este nici astăzi prea mare. Este o altă problemă că productivitatea economiei actuale nici pe acesta nu este în stare să-l satisfacă. Situația este deci foarte gravă.

Partidele, care acum 4 ani au cîștigat alegerile parlamentare, astăzi nu mai pot lupta în comun pentru voturile alegătorilor, rivalizarea internă este foarte mare. Pentru funcția de președinte al României au pornit în total 12 candidați: *Ion Iliescu* (Partidul Democrației Sociale Române), *Theodor Stolojan* (Partidul Național Liberal), *Frunđa György* (Uniunea Democrată Maghiară din România), *Petre Roman* (Partidul Democrat), *Corneliu Vadim Tudor* (Alianța Națională PUNR-PNR), *Paul de Hohenzollern* (Partidul Reconcilierii Naționale), *Ion Sasu* (Partidul Socialist al Muncii), *Neculae Cervenii* (Partidul Social-Democrat), *Teodor Meleșcanu* (Alianța pentru România) și independenții *Mugur Isărescu*, *Graziela Elena Bărlă*, *Gheorghe Eduard Manole*.

Anumite cercuri intelectuale din România consideră că cel mai bine ar fi să iasă Theodor Stolojan, care în 1991 era prim-mi-

nistru, iar apoi și-a continuat activitatea la Banca Mondială. Conform ultimelor sondaje de opinii însă cea mai mare șansă pentru funcția de șef al Statului Român o are Ion Iliescu, care dispune de o susținere de aproape 40 la sută. Cercurile intelectuale amintite au apelat la partidele CDR să încheie luptele electorale și să susțină doar un singur candidat comun împotriva hegemoniei lui Iliescu. Apelul a rămas însă fără ecou. În momentul în care România se află într-o criză economică puternică, fiecare candidat este adeptul integrării în structurile europene, fiecare dorește să atenueze sărăcia din țară și să relanseze economia națională. Chiar dacă planurile sînt similare, se pare că avantajul lui Ion Iliescu este atît de mare, încît partidul acestuia poate obține chiar și o majoritate absolută, astfel devenind posibilă o guvernare fără parteneri politici. Președintele PDSR a declarat însă în mai multe rînduri: chiar dacă ar obține 60 la sută a voturilor, dorește să guverneze în coaliție cu partidele liberale, dar poate și cu UDMR-ul. Iliescu l-ar numi în fruntea guvernului pe *Adrian Năstase*, fostul ministru de externe, actualul vicepreședinte PDSR.

În campania electorală, partidele au atins mai ales tema reformei agrare și problematica punerii pe picioare a economiei. Atunci cînd problemele interne sînt deosebit de grave, nu se poate spune că problema românilor din afara granițelor ar fi fost tema preferată a reprezentanților forțelor politice din România. Au fost însă și cazuri cînd această temă a fost pusă în discuție. Greu se pot trage concluzii reale despre poziția partidelor în această chestiune, dar se pare că pornind de la experiențele ultimilor 10 ani, partidele politice doresc schimbări și în acest do-

meniu. Într-o emisiune electorală, difuzată de postul național de televiziune, chiar reprezentanții partidelor și-au propus să vorbească despre planurile lor în raport cu românii de din afară. Cei prezenți (reprezentanți ai PDSR, PNL-C, A.N., PUNR-PNR), au cam fost de acord că românii din străinătate, în sensul modului de tratare, trebuie despărțiți în cel puțin două categorii. Viitoarele oficialități din România trebuie să se apropie într-un anumit fel de comunitățile românești de lîngă granițele României, iar românii din diasporă trebuie tratați altfel – au susținut în unanimitate reprezentanții partidelor amintite. Aici menționăm că unele personalități ale minorității române din Ungaria de mult timp sugerează această idee organelor competente din România. Este foarte greu să se găsească un numitor comun între nedreptățile comise de Ceaușescu asupra actualei diaspore române din Occident și între procesul de pierdere a limbii materne a minorităților românești care trăiesc de secole întregi în vecinătatea graniței cu țara-mamă. Unele partide politice fac promisiuni că vor desființa instituțiile, departamentele care au fost create în cadrul mai multor structuri guvernamentale și non-guvernamentale. Este just că la ora actuală aproape fiecare ministru are un departament, în competența căruia intră susținerea românilor din afara granițelor. Activitatea acestora

însă deloc nu este coordonată.

În campania electorală a apărut chiar și ideea înființării unui **minister special** cu problemele comunităților în discuție. Reprezentanții partidelor politice au mai accentuat că trebuie să se găsească o modalitate de **dialog permanent cu românii din străinătate**. La acest capitol a fost pomenit cazul Ungariei, care de cîțiva ani menține legături politice cu formațiunile maghiarilor de peste graniță. Manifestarea ROMFEST, care în România la ora actuală - pe lîngă altele - este una dintre cele mai mari întîlniri ale românilor, care a fost caracterizată drept o paradă care nu aduce foloase prea însemnate. Reprezentanții partidelor amintite au mai declarat că nu este real că România nu dispune de un minim potențial economic care ar permite, ca fiecare comunitate să fie ajutată mai mult după necesitățile sale. Printre domeniile pe care România trebuie să le susțină s-a amintit **școala, biserica și activitățile culturale** ale etnicilor români de peste hotare. Politicienii consideră că comunitatea românească din Ungaria se află printre cele mai periclitate minorități, care este foarte aproape de pierderea identității naționale.

S-ar putea că politicienii români, în unele privințe, au exagerat în campania electorală, dar ultima constatare referitoare la situația comunității noastre cu siguranță este adevărată.

Tiberiu Boca

Expoziția a trei pictori de naționalitate la Budapesta

Între 12-19 noiembrie a.c., în sectorul V al Capitalei s-au organizat Zilele „Lipót”. În cadrul acestei săptămîni s-au realizat multe programe culturale, printre care se înșiră și expoziția pictorilor de naționalitate poloneză, ruteană și română, organizată de autogovernările minoritare ale sectorului V. În Casa Minorităților (Budapesta, str. Vármegye nr 9-11) s-a deschis luni, în ziua de 13 noiembrie, la ora 15.30 expoziția pictoriței poloneze *Olga Ivaninc Bloch*, a pictorului rusin *Bojki Lajos* și a artistului plastic român *Ștefan Oroian*.

Ședința prezidiului AȚRU

Vineri, 24 noiembrie se vor întruni în ședință membrii prezidiului Autoguvermării pe Țară a Românilor din Ungaria. Întîlnirea, la care se vor dezbate probleme de actualitate, se va ține în deplasare, la Otlaca-Pustă, cu începere de la ora 13.00.

Cenacul literar

Vineri, în ziua de 24 noiembrie 2000, la ora 18, în sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (Giula, str. Doja, nr. 8) se va organiza un cenacul literar în cadrul căruia se prezintă poetul *Ioan Moldovan* și revista „Familia” din Oradea. Vă așteptăm cu mult drag.

Zi Culturală cu atmosferă intimă, amicală

Sîmbăta trecută s-a organizat Ziua Culturală a Românilor din Bătănia, organizatorii fiind Autogovernarea românească din oraș, în colaborare cu Clubul românesc și Școala românească. Dar și-a dat contribuția și Primăria orașului, și Asociația de prietenie ungaro-română. Iar cei care au mai contribuit la succesul serii: o seamă de sponsori, români bătăneni. Fără invitații speciale, fără oaspeți din România, fără demnitari înalți ai unor foruri centrale, numai ei între ei, bătănenii au sărbătorit așa cum o știu: cîntînd, distrîndu-se, bucurîndu-se unii de alții. Doamna Irina Garami, deși nu mai trăiește la Bătănia, cu sufletul și cu prezența ei fizică deseori se reîntoarce acolo unde a petrecut mulți ani însoriți.

— A fost o serbare foarte frumoasă, așa cum ți-neam altă dată. Păcat că pe atunci am fost mai tineri... Dar și acum s-a adunat multă lume, chiar mai multă, decît m-am așteptat... Am cîntat, am discutat, ne-am ospătat la o masă tradițională, la o adevărată serată de club, așa cum se țineau și cu decenii în urmă... Dar asta în partea a doua a festivității.

— Deci a fost mai înții o parte culturală, la care a evoluat corul de femei și tineretul...

— Mai înții preotul paroh Ilie Ciocan a oficiat o vecernie în biserica noastră ortodoxă, la care a participat multă-multă lume, după care a cîntat corul de femei, au participat copiii de la grădiniță și de la școală... Și știți, la Băta-

nia oamenii trăiesc atît de bine unii cu alții: au venit și neamuri, și vecini, și unguri, și sirbi, și toți cei cărora le place cultura tradițională. În atmosfera aceasta, toți am fost cuprinși de sentimentul apartenenței, a unității. Dar pe mine m-a cuprins și nostalgia: cu fiica mea am fost printre întemeietorii clubului românesc și tot de la începuturi am cîntat amîndouă în corul dirijat de doamna Mamuzsity. Din păcate, această tradiție se pierde: azi nu mai cîntă laolaltă mamă și fiică... Fetele tinere nu mai vin cu aceeași pasiune să cînte în cor... Și ce păcat...

— E un fenomen general: generația tînără mai cu greu se angajează la acțiuni culturale tradiționale...

— Știu, știu, dar e atît de păcat!...

— Ce a urmat după programul din biserică?

— Am participat la o adevărată seară de club. Mai înții a vorbit Traian Cresa, atît în în calitate sa de membru fondator, cît și ca președinte al Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. În acest fel am aflat despre problemele și sarcinile de actualitate din viața minorităților naționale, despre responsabilitatea naționalităților la recensămîntul din anul viitor și altele. Pînă la cină am mai discutat despre multe altele, despre problemele din viața de asociație, despre rolul și locul generațiilor în viața obștească și publică, despre chestiuni familiale... Am arătat fotografii, am evocat amintiri de altă dată... Pe urmă, la masa albă, am petrecut foarte bine. Mai ales că s-a servit suncă în aluat de pîine, dată la cuptor și ne-am amintit de anii trecuți... Și iarăși zic, ce păcat că avem tot mai puțini tineri, care vin și participă la aceste sărbători comune... Sper totuși că școala și asociația românilor vor fi capabile să ambicioneze iarăși generațiile tinere, așa cum s-a întîmplat cîndva, cînd și noi am fost atrași ambiționați la această activitate...
E. I.

O seară fermecătoare de noiembrie

Recitalul de poezie „La cul codrilor albastru”, în care s-au renăscut cele mai importante și frumoase versuri de Mihai Eminescu, a avut loc luni, 13 noiembrie, la Centrul Cultural al României de la Budapesta.

Poeziile marelui poet Mihai Eminescu au fost tîlmăcite în două limbi, în română și maghiară. În limba maghiară poeziile au fost interpretate de actorul renumit Németh Gábor din Budapesta. Artistul a mărturisit: „La prima citire a poeziilor lui Eminescu am fost surprins, dar foarte repede m-am îndrăgostit de frumusețea, profunzimea și înfinitatea operelor”. Pe românește versurile au fost interpretate de actrița Lucia Mureșan, din București. (Artista a mai jucat pe scena Teatrului Național din Cluj nenumărate roluri importante, printre care Ofelia din Hamlet de Shakespeare. Din 1966 este actriță la Teatrul Nottara din București. N. Carandino a spus despre ea: „o actriță împlinită, căreia nu-i e frică de nimic și care reușește să ne surprindă mereu...”).

Doamna Anamaria Pop, directoarea Centrului Cultural, ne-a pregătit de la bun început, spunînd în cuvîntul de deschidere că vom avea parte de o seară fermecătoare de noiembrie.

Cei doi actori au intrat în sală cu o eleganță excelentă... El a aprins o luminare, care se odihnea pe un pian mare și vechi iar Ea a început să interpreteze poeziile. Una în limba maghiară, alta în limba poetului, românește. Parcă ar fi fost un lanț, un lanț din gîndurile de o viață ale unui om. Din păcate, cea a poetului a fost o viață scurtă... Ultima verigă a acestui lanț a fost cea mai completă. Un crez, o autobiografie cu învățăături filozofice: Luceafărul. A fost punctul culminant al serii. Poemul a început să fie interpretat în limba română, cam pînă la mijloc, apoi, pe neobservate, a continuat în limba maghiară, și spre sfîrșit a revenit din nou la limba maternă a Poetului.

Stingîndu-se „lumina-re” literaturii române, s-a stins și lumina-re de pe pianul cel mare și vechi, care ne-a indicat că am ajuns la sfîrșitul traseului, la sfîrșitul spectacolului.

Publicul și-a exprimat plăcerea prin aplauze îndelungate. La sfîrșit am aflat și un lucru interesant: nici Lucia Mureșan nu știe ungurește, și nici Németh Gábor nu știe românește, deficiență pe care publicul nu a observat-o.

A fost o seară fermecătoare de noiembrie.

Gheorghe Berényi

Apateul se prezintă românește

Odată cu intensificarea relațiilor de toate felurile cu România, crește și interesul față de prezentul și trecutul localităților. Mai ales așezările de-a lungul frontierei se bucură la ora actuală de atenție tot mai mare. Acest aspect a determinat Autogovernarea minoritară română din Apateu să întocmească un mic pliant în limba română, care să cuprindă un scurt istoric al comunei, precum și cele mai importante repere de azi. Alături de fotografiile bisericilor, ale școlii, ale obiectivelor economice și obștești, un text concludent informează despre cele mai importante repere care merită cunoscute despre comuna cu cca 1100 de locuitori, dintre care 40% sînt români.

V. J.

Admirație față de gradul de cultură al românilor

Coordonatorul Pactului de Stabilitate în Europa de Sud-Est, Bodo Hombach, s-a transformat într-un agent de popularizare a atuurilor României. El și-a mărturisit recent, într-un interviu acordat prestigiosului cotidian german Süddeutsche Zeitung, admirația pentru gradul de cultură ridicat al românilor. „Eu însumi am stîrnit o incredibilă uimire cînd, la o recentă conferință a întreprinzătorilor, am spus că România, cu 23 milioa-

ne de locuitori, este cea mai mare piață din regiune. La fel de mirați au fost și cînd au aflat că 92% dintre elevii români studiază mai mult de 12 ani și că nivelul cunoștințelor lor matematice este atît de mare, încît aș prefera să evit comparațiile cu absolvenții germani, pentru a nu fi în defavoarea acestora din urmă. Bill Gates mi-a povestit că aproape 20% dintre colaboratorii săi sînt de origine română”, a declarat cu admirație Hombach.

Cartea își caută cititorul

Departamentul pentru Relațiile cu Români de peste Hotare a făcut recent o donație de cărți pentru Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria. În acest stoc de cărți am primit mai multe exemplare din volumul lui Mihai Eminescu: *Românii din afara granițelor țării*. Poetul nostru național Mihai Eminescu a fost preocupat intens, în articolele sale politice și culturale, de soarta conaționalilor rămași, prin deznaționalizare, în arealuri insulare, în afara granițelor actuale ale țării.

Primii zece cititori, care își vor semnala dorința de a avea în biblioteca lor personală această carte a lui Eminescu, vor primi din partea redacției noastre această carte pe gratis. Nu aveți altceva de făcut decît să trimiteți pe adresa Foi românești (5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8.) talonul completat.

Numele și prenumele:.....

Adresa:.....

Da, aș vrea să primesc un exemplar din cartea lui Mihai Eminescu: *Românii din afara granițelor țării*.

Despre sfințenia căsătoriei

Liderii creștini naționali din Statele Unite s-au unit pentru a apăra sanctitatea căsătoriei. Reprezentanți ai Bisericii Catolice, ai Convenției Baptiste de Sud și ai altor grupări evanghelice au lăsat de o parte diferențele tradiționale pentru a elabora „O Declarație Comună cu privire la Căsătorie”, prin care bisericile sunt chemate să promoveze căsătoria.

În declarație se arată că Statele Unite au fost amenințate de rata înaltă a divorțurilor și niveluri ridicate de coabitare și nașteri în afara căsătoriei. Cu aproximativ 75% din căsătorii încheiate de clerici, Biserica este strategic poziționată pentru a-i chema pe cetățenii Statelor Unite să-și respecte angaja-

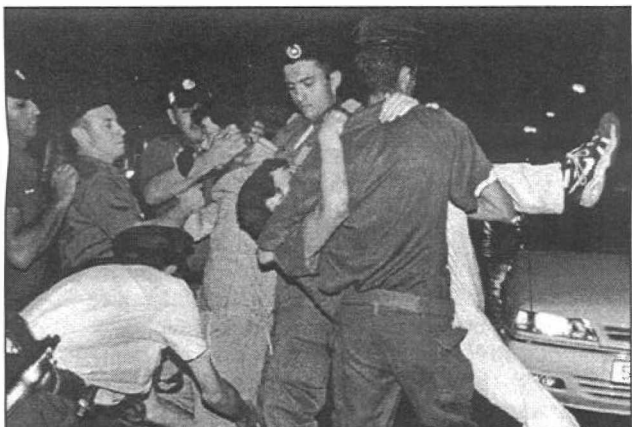

mente făcute în căsătorie și să le ofere acestora ajutor practic, se arată în declarație.

Declarația comună, elaborată de președintele Asociației

Evangelice Naționale Kevin Mannoia, a fost dată publicității în cea de-a doua zi a conferinței naționale a episcopilor catolici din Statele Unite.

Cum a scăpat de moarte un grup muzical bisericesc

Politia din Nepal a salvat viațele mai multor creștini, arestându-i și confiscându-le mașina. Un grup muzical dintr-o biserică indiană a participat la o conferință organizată de o biserică din Tikapur, Nepal, transmite India Missions Association. Cu câteva ore înainte de a porni înapoi înspre India, poliția l-a arestat pe liderul grupului și a confiscat mașina cu care călătoreau creș-

tinii. Mai mulți ofițeri au folosit apoi mașina pentru a face o călătorie în interes personal la Dhan Khadi, localitate situată la aproximativ 150 de mile depărtare de Tikapur.

Mașina a fost atacată de un grup de rebeli în timp ce trecea printr-o pădure, relatează liderul grupului. Ei se așteptau ca mașina să fie plină de creștini și plănuiaseră să-i omoare și să le fure

echipamentul, dar poliția a sărit imediat din mașină și a tras asupra atacatorilor, forțându-i să fugă.

„Slăvit să fie Dumnezeu care ne-a salvat viața!”, a spus liderul grupului de creștini când a auzit de incident. El i-a spus șefului poliției din Tikapur că Dumnezeu s-a folosit de arestare pentru a-i proteja pe creștini; șeful poliției a recunoscut că grupul muzical fusese binecuvântat și a decis să-i elibereze. Pastorul le-a predicat apoi șefului poliției și ofițerilor prezenți, și s-a rugat împreună cu ei, transmite India Missions Association.

Cuvîntul Viu în Africa

Oficialitățile din Uganda cred că epidemia cauzată de virusul Ebola este pe cale de a se stabili. Virusul a făcut deja 92 de victime în mai puțin de o lună. Jhonson Omega din partea organizației Walk Thru the Bible a declarat că în timpul apogeului crizei, mulți oameni au privit moartea în față, lucru care i-a făcut mai receptivi la mesajul Evangheliei. Cu toate acestea, în Uganda există o nevoie acută de pastori și lideri creștini. Rugați-vă ca Dumnezeu să ridice lideri pregătiți, care să poată să-i învețe pe cei care au nevoie de Cuvîntul Viu.

Principiul curajului în fața opoziției

„Unui lider spiritual i se cere curaj de cel mai înalt grad – întotdeauna curaj moral și frecvent curaj fizic. Curajul este acea calitate a minții care îi face pe oameni capabili să întâmpine pericolul și dificultatea cu fermitate, fără frică sau deprimare.”

Neemia a dat dovadă de mult curaj în fața unei duble opoziții: atât din exterior, cât și din interior. Dar, parcă în nici una din situații exemplul de conducere al lui Neemia nu este mai mare, ca în modul în care tratează problema opoziției. Opoziția a început încă înainte să fi ajuns el la Ierusalim și ea s-a extins pe tot parcursul lungii sale cariere, astfel încât ultimele cuvinte pe care le avem despre el la sfârșitul relatării sale se referă la contramăsurile vehemente și competente în fața opoziției nelegiuite (Neemia 13).

La început, au fost batjocura și bătaia de joc în public (Neemia 4:1-3), apoi au sosit vești despre planuri pentru un atac înarmat din partea unei alianțe dușmane (Neemia 4:7-12), urmat mai târziu de un complot criminal sub masca unei invitații la discuții (Neemia 6:1-3). O dată cu progresul făcut la zidirea zidului, au urmat forme de atac tot mai josnice. A existat o scrisoare deschisă cu acuzații tendențioase la adresa lui Neemia (Neemia 6:5-6), apoi a urmat o mișcare perfidă de intimidare și discreditare în public (Neemia 6:10-13). Desigur, prin toate aceste subtilități se urmărea aducerea în pragul descurajării atât a lui Neemia, cât și a poporului. Cum acționează Neemia, când amenințarea războiului era evidentă? „Ne-am rugat Dumnezeului nostru și am pus o strajă zi și noapte ca să ne apere împotriva loviturilor lor” (Neemia 4:9). Chiar dacă se mânia în aceste împrejurări dificile, rugăciunea este baza acțiunilor lui Neemia.

Opoziția nu a venit doar din exterior: „Din partea oamenilor din popor și din partea nevestelor lor s-au ridicat mari plângeri împotriva fraților lor iudei” (Neemia 5:1). Greutățile economice aveau să fie resimțite de către oamenii simpli. Ei au fost obligați să-și ipotecheze ogoarele ca să poată cumpăra sămânță, ca să aibă recoltă nouă. Unele ogoare au fost vândute. Plata dobânzilor pe împrumuturile luate pe ipotecă și banii pentru cultivarea pământului închiriat făceau ca viața să fie greu de trăit. Birul era o povară în plus.

Cum tratează Neemia opoziția din partea celor din popor? Îi confruntă direct pe cei care sunt responsabili pentru greșală, apoi îi mustră în fața mulțimii.

În toate situațiile de opoziție, Neemia dă dovadă de mult curaj și ia decizii clare și concise. El nu acceptă niciodată compromisul, prin colaborare cu dușmanul, indiferent dacă este din afară sau din interior.

Pastor Daniel Burtic

¹ J. Oswald Sanders, *Călcați pe urmele mele*, Cluj, Ed. Logos, 1993, pag. 79.

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc
ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Propovăduirea Evangheliei

În Egipt au început întâlnirile de Evanghelizare. În ciuda recomandărilor făcute de guvernul Statelor Unite americanilor cu privire la călătorii, evanghelistul Sammy Tippit se află pentru o săptămână în Egipt cu scopul de a propovădui Evanghelia într-un mod unic. El predică în fiecare seară, iar

înregistrările video ale mesajelor lui vor ajunge prin curieri la un număr de 700-800 de biserici. Aceste biserici urmează să organizeze propriile lor întâlniri, unde membrii vor putea să-și invite familia și prietenii. Sammy Tippit speră ca prin această metodă mulți oameni să vină la Cristos.

100 de ani de la sfințirea Capelei Ortodoxe Române din Budapesta

În acest an, prima parte a postului Crăciunului are o importanță deosebită pentru credincioșii ortodocși români din Budapesta. La 25 noiembrie se împlinesc 100 de ani de la sfințirea capelei românești din capitala Ungariei. A trecut un veac de când episcopul Iosif Goldiș al Aradului, asistat de vicarul Vasile Mangra, de protosinghelul Ignatie Pop, de ieromonahul Ghenadie Bogoevici și de diaconul Iustin Suciu, în prezența unui număr însemnat de credincioși, a săvârșit sfințirea modestului lăcaș de cult al românilor din Budapesta.

În istoria unei comunități bisericești, chiar dacă este vorba de o comunitate locală, un secol nu este o perioadă prea lungă. În majoritatea cazurilor reprezintă doar un capitol cronologic din întreaga ei istorie, așa cum se întâmplă și în cazul Budapestei. Această perioadă de 100 de ani este – până acum – doar ultima parte a unei povești, care a început la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

În anul 1788, credincioșii macedoromâni și greci din orașul Pesta au hotărât înființarea unei parohii comune, căci până atunci ei au frecventat biserica sârbească din acest oraș, numită și „ilirică”, unde Sfânta Liturghie s-a săvârșit în limba slavonă. Deși în anul 1783 regele Ungariei a orînduit, ca episcopul sîrb din Buda să denumească pentru această biserică un preot care cunoaște și limba greacă, grecii și macedoromânii nu s-au mulțumit cu atât. Ei au

organizat o colectă, în urma căreia, în 1791, a început construirea unei biserici pe malul Dunării. Biserica greco-română („greco-valahică”, care azi se află în piața Petőfi) a fost sfințită la 15 august 1801, de episcopul sîrb Dionisie Popovici. Timp de aproape un secol, credincioșii români din Ca-

În anul 1900, dorința românilor de a avea o biserică sau măcar o capelă proprie în Budapesta, a devenit tot mai arzătoare. La 11 martie, românii de seamă din capitală s-au adunat (cu aprobarea prealabilă a poliției) la hotelul „Angol királynő” (Regina Angliei). Reprezentanții tineretului universitar

aflat sub jurisdicție sîrbească, li s-a impus numele sîrbizat de Bogoevici.

Problema spațiului necesar pentru săvîrșirea sfintelor liturghii și pentru celelalte evenimente bisericești a fost rezolvată de Fundația lui Emanuil Gojdu. Fundația a pus la dispoziția parohiei, recent înființate, trei lo-

tane au apărut relatări mai lungi sau mai scurte despre această sărbătoare a românilor. Din articolele apărute în presa maghiară putem afla că, pe lângă cei pomeniți până acum, la slujba sfințirii au participat și alte personalități cu renume: Avraam Berlogia, judecătorul Curiei, profesorii universitari dr. Gheorghe Alexici și Ioan Ciocan, iar din partea comunității macedoromâne a fost de față Emil Lyka. Cotidianul Tribuna din Arad a mai relatat că după Sfânta Liturghie a avut loc și o cununie – „cununia domnișoarei Catița Cimponeriu cu locotenentul baron de Metzger” – și un botez (George Onciu), tainele fiind administrate de episcopul Iosif Goldiș. În seara acestei zile, noua parohie a organizat un banchet la Hotelul „Vadászkürt”, unde s-au rostit toasaturi la adresa regelui, a guvernului, a mitropolitului Mețianu și a credincioșilor parohiei. Relatarea apărută în ziarul arădean Tribuna (1900. nr. 213, 2. p. – vezi și în cartea doamnei dr. Maria Berényi: Cultura românească la Budapesta în secolul al XIX-lea, 190–192. p.) descrie foarte expresiv atmosfera de sărbătoare și de bucurie a acestei zile.

Din păcate, starea actuală de plîns a capelei cred că nu ne va permite ca să sărbătorim centenariul parohiei cu aceeași bucurie și solemnitate. Totuși sînt și sîmtem convinși că prin ajutorul lui Dumnezeu, peste nu mult timp ne vom putea bucura și noi cu bucuria înaintașilor noștri, avînd o capelă reînnoită și frumoasă, unde sufletele credincioșilor își vor putea găsi pacea și liniștea, și unde glasul rugăciunilor noastre nu va fi deranjat de zgomotul tencuiei ce cade de pe tavan.

Pr. vicar Marius Maghiaru

pitală în această biserică s-au rugat către Dumnezeu, pînă în anul 1888, cînd cele două părți, adică grecii și românii, s-au despărțit definitiv. Spațiul limitat acum nu ne permite să înșirăm cauzele acestei despărțiri triste, atît însă trebuie să amintim că biserica construită prin eforturi comune a rămas în proprietatea grecilor. Iar românii au fost nevoiți să-și caute un alt lăcaș de închinare, ajungînd la o soluție acceptabilă abia peste 12 ani.

și cei 44 capi de familie adunați aici au hotărît înființarea unei parohii noi, iar de preot paroh a fost ales Gheorghe Bogoevici (1862–1933). Merită să-i pomenim și pe primii membri ai comitetului parohial: dr. Emil Babeș, Ioan Candidachi, dr. Victor Cupșa, dr. Iosif Gall, dr. Iuliu Pușcariu, Gherasim Raț și dr. Gheorge Serb. Primul președinte al comitetului parohial, dr. Iosif Gall a declarat următoarele: „Printr-o viclenie josnică am fost scoși din locul unde părinții noștri la praznice și la duminici au găsit o mîngiere sufletească. Noi însă, românii din capitală, ne-am adunat azi, ca să depunem temeliele unui adăpost, unde să pășească cu mîrire dulcea noastră limbă și de unde numai odată cu viața se poate îndepărta”.

La duminica Tomii din acest an, episcopul Iosif Goldiș l-a hirotonit întru preot pe Gheorghe Bogoevici. Părintele Bogoevici provenea dintr-o familie preotească. Tatăl său, Ioan, a fost preotul comunei Bănia (jud. Caraș-Severin). Numele original al familiei a fost Brebu, dar din cauză că înaintașii familiei s-au

cunțite, care s-au aflat în casa din strada Holló nr. 8. Una din aceste locuințe a devenit „casă” parohială, iar în celelalte două locuințe, după spargerea zidului despărțitor, a fost amenajată capela ortodoxă română. Lucrările de transformare au început în luna mai și au durat pînă în septembrie. În privința hramului capelei, decizia s-a amînat pînă la 17 noiembrie, cînd s-a anunțat că lăcașul de cult va fi închinat Sfîntului Ioan Botezătorul. De data aceasta a fost ales și primul cantor al parohiei. Acest post a fost încredințat juristului Romulus Boca.

Episcopul Goldiș al Aradului a stabilit ziua de 25 noiembrie pentru sfințirea capelei. Actul sfințirii a fost un eveniment atît de important în viața Capitalei, încît în mai multe ziare budapes-

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 3 decembrie 2000

Aletea	– ora 9.00 –	pr. Alexandru Șeres
Apateu	– ora 11.00 –	pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 9.00 –	pr. Ilie Ciocan
Budapesta	– ora 10.00 –	P.S. Sofronie, pr. vicar Pavel Ardelean pr. vicar Marius Maghiaru
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 –	pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.30 –	pr. Florin Olteanu
Ciorvaș	– ora 9.00 –	pr. Teodor Marc
Giula I	– ora 10.00 –	Îer. Paisie
Giula II	– ora 9.00 –	pr. Petru Pușcas
Jaca	– ora 10.00 –	pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00 –	pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00 –	pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 9.00 –	pr. Origen Sabău

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Marti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Invitație

Comunitatea românilor din Budapesta organizează pe data de 3 decembrie a.c., aniversarea a 100 de ani de la înființarea Parohiei Ortodoxe Române din Budapesta. După liturghia arhierescă, care va începe la ora 10.00 și va fi săvîrșită de Prea Sfințitul Episcop Sofronie, de la ora 14.30 va avea loc o ședință comemorativă la Hotelul „Hadik” (str. Ajtósi-Dürer nr. 29/A-B). Sperăm că această zi va fi de neuitat și prin nuniul mare al credincioșilor români prezenți la aceste evenimente.

Dorința de a vindeca oameni

De vorbă cu studentul Norbert Nistor

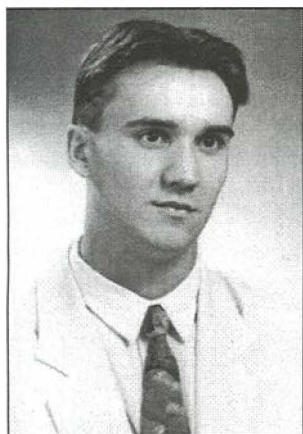
Stau în sala de așteptare la spital. Am timp să mă gândesc. Văd oameni șezând în cărucioare, mergând cu bâta sau în proptiți de perete. Pe fiecare față, în fiecare ochi se vede nerăbdarea sau frica. Așteptăm să ne spună cineva ce ne doare, cum putem fi vindecați. Ce bine-i că Dumnezeu a lăsat ca unii oameni să cunoască secretele bolilor și ale sănătății. De la acești oameni, de la medici, așteptăm fiecare dintre noi rezolvarea problemelor noastre. Da, cu adevărat este un sacrificiu să-ți consacri timpul, energia, viața, pentru alții.

Un astfel de tânăr este și Norbert Nistor de la Micherechi, care este student la Facultatea de Medicină din Seghedin. Norbi mi-a povestit despre circumstanțele deciziei sale de a alege medicina.

– A hotărât să fiu medic a fost un proces lung, care s-a desfășurat în mine. Totdeauna m-au interesat mai mult subiectele reale, lucrurile concrete, faptele, deci istoria, geografia, biologia, fizica etc. Iar cele umane mai mult mă interesau la nivelul culturii generale.

– Cum te-ai pregătit pentru examenul de admitere? Sigur că acest timp a însemnat pentru tine o mare încercare.

– Pregătirea a fost ostentivă. Un an de zile trebuia să învăț numai biologie și fizică. A fost foarte grea această perioadă. Însă niciodată nu am vrut să renunț la scopurile mele, doar că vroiam să fie ziua din 48 de ore,

pentru că trebuia să învăț lucruri complicate și mai ales multe. Am învățat într-una și am făcut exerciții.

– Cum te-ai simțit când ai reușit la examen?

– Am fost foarte bucuros. A fost bine că mi-am dat seama că munca intensă a anilor de pregătire nu a fost zadarnică.

– Ai început primul an de universitate în 1998. Ce experiențe ai avut în prima săptămână?

– Primele zile au trecut cu prezentarea și cu lucrurile administrative, cum se face asta la fiecare școală. Săptămîna următoare a fost mai interesantă, pentru că atunci ne-au arătat pentru prima oară cadavre, oameni morți, conservați în formol. La început, fiecare dintre noi a fost uimit, mirat și chiar puțin speriat. A fost șocant să vezi un mort, cîndva om viu, acum un cadavru din fața ta, pe care tu va trebui să lucrezi 2 ani întregi. Dar nu-mi aduc aminte dacă cuiva dădă aminte dacă cuiva dădă aminte. Iar mai târziu am devenit cu totul imuni. Aici am învățat și regula cea mai importantă: morții trebuie respectați.

– Ce te-a atras mai mult: vindecarea sau cercetarea?

– La început m-a interesat foarte mult accesul științific, dar după ce am participat o lună întreagă la practica de igienă generală, mi-am dat seama ce bine e să ajuti pe alții, să fii de folos.

– Care este materia ta preferată, care ți-a plăcut să o înveți?

– Nu prea am avut una singură, doar anumite teme în cadrul materiilor. De exemplu, din anatomie a fost mai interesantă anatomia organelor interne, decât cea a părților corpului. Iar fiziologia, ca subiect, este foarte grea și calitativ, cît și cantitativ, dar în același timp e și interesant, pentru că putem cunoaște procesele vieții.

– Pînă acum mi-ai povestit despre cursurile de la universitate. Dar ce faci în afara studiilor, în timpul tău liber?

– Nu am prea mult timp liber, pentru că trebuie să învăț foarte mult. Nu numai că trebuie să mă pregătesc pentru examenele din sesiune, ci și pentru practicile din timpul semestrului. Toate lucrurile depind de învățătură, dar dacă cumva am timp liber, mă duc cu prietenii să jucăm volei sau la discotecă. Iar la Seghedin organizăm chefuri, să ne răsuflăm puțin după o teză.

– Cum ți se par colegii tăi de la universitate?

– Pot să zic că toți sînt foarte prietenoși. Putem să discutăm despre orice, chiar și despre medicină. În multe teme avem aceeași păreri. Aceste discuții sînt foarte importante pentru mine; îmi place să ascult opinia altora, fie ei de vîrsta mea sau, fie mai mari.

– O ultimă întrebare, dar poate cea mai importantă: ce fel de medic vrei să fii? Ce specialitate vei alege?

– Încă nu m-am hotărît, fiindcă pînă acum nu am văzut toate specialitățile propuse și din cauza aceasta încă nu știu care dintre ele o să mă atragă.

Rita Ruja

ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

MUZICA

Ce este muzica?

Muzica este o succesiune de sunete care formează o melodie.

Nu toată lumea preferă același gen de muzică.

Instrumente muzicale

Există trei categorii de instrumente muzicale, la care se cîntă în moduri diferite.

Prima categorie este cea a instrumentelor de suflat.

Instrumentele care produc sunete prin bătaie se numesc instrumente de percuție.

Instrumentele la care se cîntă prin ciupire se numesc instrumente cu corzi.

Cîntecul

O persoană care cîntă singură se numește solist sau solistă. Două persoane formează un duet.

Un cor este un grup de oameni care cîntă împreună o melodie sau diferite părți ale acesteia.

La ce e bună muzica?

Muzica îi stimulează pe oameni să lucreze. Sclavii de pe galere visau în ritmul tobelor.

Oamenii ascultă muzică la ocazii speciale, cum ar fi nunțile sau aniversările.

Adeesea oamenii recurg la muzică pentru a-și amuza prietenii și pe ei înșiși.

Transmiterea muzicii

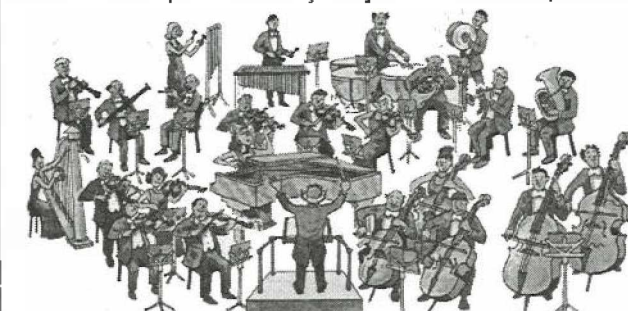
Muzica tradițională, numită muzică folk, este atît de veche încît nimeni nu-și amintește cine a compus-o. Muzica și dansurile scoțiene, de pildă, au devenit populare în lumea întreagă.

În Evul Mediu oamenii au descoperit un mod de a scrie muzica. Cei care scriu muzică se numesc compozitori. Ei compun pentru un instrument sau mai multe și pentru cîntăreți.

Orchestra

O orchestră este un grup mare de muzicieni care cîntă la instrumente clasice.

Ei sînt conduși de către un dirijor, care le face semn cînd să înceapă să cînte și îi ajută să cînte împreună.

Tipuri de orchestre

O anumită orchestră poate cînta un anumit gen de muzică, în funcție de instrumentele pe care le are.

Unele orchestre au instrumente la care se poate cînta din mers, în timp ce la altele se cîntă în același loc.

Premiul Nobel

Dintre numeroasele personalități distinse cu Premiul Nobel puteți citi numele a patru scriitori. Ce origine au avut dinșii? Răspundeți prin literele date.

Scrieți apoi aceste litere cu majuscule. Considerate ca cifre romane veți afla, începînd din care an a fost decernat acest premiu de mare însemnătate.

R. Kipling	m) englez	n) suedez	o) danez
R. Tagore	a) olandez	b) italian	c) indian
R. Rolland	l) spaniol	m) francez	n) elvețian
Th. Mann	h) american	i) german	j) austriac

Dezlegare:

TOGT = INOW = (l) (w) (c) (w)

L.R.

Țigana

Io Vasiliie Gurzău, din comuna Michereț, am născut în anu 1898. Vă spun, ascultători, o povește e dă o țigană, ce-o păfit.

A fost odată o țigană, și aceia s-o sporit, și o avut doi copii. le o gînd'it, că și margă la împărăteasă, că s-a face milă dă ie, și-i a da uarece ajutor pentru copii, uarece han'e, uarece bani și deie. Și apoi ie cînd s-o dus, împărăteasa o stat la ferastă, c-o fost d'est'isă și ie s-o uitat cătă țigană, și ie o gînd'it ură la țigană. Dacă o gînd'it rău, că ie ie sclabă, că ie are doi, nu are, ca femeiele, unu. Și tăt s-o uitat împărăteasa, până ce s-o băgat la ie în ocol. Atuncia împărăteasa o minat sclujnica, să și mîie afară din ocol, că aceia nu-i, ca femeiele, că ie are mai mulți copii. Ș-ap-atuncea țigania ie o ieșit afară din oraș, și s-o dus la cîmp. Dacă s-o dus la cîmp, și o pus copiii, unu la d'ireapta, unu dă stînga, și s-o rugat lui Dumn'ezo, că pă ie o robît Dumn'ezău cu doi, da pă împărăteasa nu cu doi, ci cu șapt'e! Ș-apoi atruncea Dumn'ezo o ascultat rugăciunea țigăni. Și împărăteasa o andăluit gre mare. Și o vin'it vremea cînd o născut. Atunce o fost moșii lîngă ie. Ș-apoi atuncea țigana, doamna împărăteasa, o avut șapt'e prunci. Și la împărăteasa i-o fost rușin'e, că avut șapte prunci. le o strîns pă moșă și o zîs, că dară șase porunci și-i așeze înt-o lăcruță, și si le puie acolo han'e, și le puie bani, că cine i-a afla, ca și aibă din ce-i ține și griji. Și acolo on păscau mai dăparte, și ile avut șapte copii. Și iel sara mare și prind'e pești. Și cînd o mîrs și prinde pești, o fost vreme bună și apoi o zîs.

- Muier! - io mă duc și prind pești - zice. Voi că culcați și vă hod'in'îți - zice - că io - zice - oi mere ș-oi aduce. - Și apoi s-a dus bătrînu.

Și dacă o fost vreme bună, iel o văzut-o lăcruță aceia acolo pă apă. Iel tăt s-o făcut, că amu ie cătă ie și tragă troaca acila cătă iel. Și s-o tras. Ș-apoi o prins bătrînu, ș-o atras afară, da o fost dă tătului gre. Ș-apui iel o luat uarecumva la spat'e, și s-o dus cătă casă. Și bat'e la ușa:

- Hei! Dăș'id'e ușa!

- Da ce-i cu t'in'e - zice - bătrînule?

- Da ma vin'it - zice - că ț-aduc o mare bucurie! - zice.

- Așa, doamn'e - zice - ce bucurie mi-i aduce? - zice. C-am io șapt'e prunci aci, da n'i mai aduce? - zice.

Ș-aduce troaca-n lontru, acolo la bătrîna ș-o spargă aci. Noa, dacă spargă aci, află acolo șase prunci acolo, tăt ca tentiu.

- Noa, bătrîna, asta-i mare bucurie, c-avem șapt'e cu șapt'e patrușprăzece! - zice.

Hai, d-apoi o aflat acolo și ban'i, ș-o fost bin'e amu. Ș-apoi numa că ce-a fi cu pruncii, dară că s-o t'emut și omoară iei, că dară poal'e, că i-a cîșt'iga uarăcin'e.

Ș-apoi iel o mîrs acolo la oraș, la polgărmester. Ș-apoi iel o mîrs acolo, și dacă i-o prezentat, dă loc o căpătat șase femei tinăre, care o avut lapt'e și lăgtăiască pruncii mai deăpart'e. Ș-apoi bătrînu o fost serviciu lui, că iel mere numa la prunci și cîșt'iga, că cum is pruncii. Și căpăta plata cea bună bătrînu. Ș-apoi tăt scria foaia dă iei, că cum cresc și cum is, unu ca și altu, că nu se put'e cunoaște, că tăți ierau unu ca și altu. Și-i purta atuncea în orașu, îi purta la școalele cele mai mare. Cînd iereu iei așe dă șaisprăzece-șapt'esprăzece ai, așe d'iaconi, atuncea ș-ampăratului ș-aceia, a șapt'elea frat'e, ș-aceia a fost acolo tăt d'iacon. Ș-aceia tăt cîte din foaie și iel tăt vorove cu mă-sa, că:

- Maică - zice - io aș dori - zice - că ș-aducem la curte'a noastră pă cei șase frați - zice. D-apoi ce zici dumn'eata pă asta?

- D-apoi, făt'u-mn'eo și io aș vre! - zice.

Ș-apoi atuncea acolo a trimăs cart'e la orașu acela, la domn'ii acie și i-ar îmbrăcat în han'e, așe pă unu ca și pă altu. Și dacă i-o-mbrăcat, atuncea i-o trimăs la curtea împărătească. Și i-o dat vest'e, că iată, cînd s-or arăndăluit, și pă cînd or ajunje acolo. Ș-atuncea pă Crăișoru cela tinăr și i-așt'eptat la gară. Și dacă i-așt'eptat, iel s-a dus acasă, și i-o dus acolo-n soba lui, da iel nu-i put'e cunoaște, că care, că tăți iera unu, ca și altu. Da ș-ampăratului iera, ca și iei, numa pă vest'emin'e, numai pă han'e se cunoaște, că-i prunci împăratului. Ș-apoi iel la o vreme s-o dus la mă-sa și o zîs:

- Maică! - zice. O sosit cei șase frați! Avea-i io voie și vezi?

- D-apoi - zice - ave-aș, făt'u-mn'eu - zice.

Apoi atuncea o mîrs și i-o t'emut și o mîrs în lontru. Ș-atuncea împărăteasa dă loc o vin'it boala pă ie și nu lăsat, pîn-ce nu l-o omorit. Ș-apoi amu gata!

Poveste de Vasile Gurzău

„Cine ști povești, nu poate fi uom rău”

Povestitorul Vasile Gurzău (1898-1980)

Au trecut deja 20 de ani de cînd ne-a părăsit povestitorul Vasile Gurzău, de care toți cei care l-au cunoscut își amintesc cu dragoste. S-a stins din viață la 27 noiembrie 1980, la Micherechi. Eu, din păcate nu l-am putut cunoaște, dar am auzit numai bune despre el, și toți mi l-au descris ca pe un om nu prea înalt, uscățiv, cu fruntea brăzdată de trece-reua timpului, dar cu o privire zîmbitoare. Vasile Gurzău a fost străbunicul meu.

S-a născut cu mai bine de un secol în urmă, la 16 martie 1898, la Micherechi, dintr-o familie țărănească, de origine română și religie ortodoxă, care avea 7 copii.

Nu prea mult a mers la școală fiindcă, ajutîndu-și părinții, a lucrat din primăvară pînă-n toamnă. Dar asta nu însemna că nu a fost deștept. Dumnezeu i-a dat o fantezie bogată și vie, stăpînită de ființe supranaturale, de balaure, zîne și alți eroi înzestrați cu cele mai de preț însușiri.

Înainte de a face serviciul militar, a slujit la groful Almásy și la moșierul Sántha János. La vîrsta de 18 ani a început serviciul

și a luptat în primul război mondial.

În serile lungi le-a povestit prietenilor. Așa petreceau timpul liber cel trist. Dar auzea și el povești noi și le ținea în minte. Cînd s-a întors acasă, s-a căsătorit și din această iubire s-au născut cei trei copii.

În sat a lucrat la cooperativa agricolă. Și aici avea ortaci cărora le-au plăcut poveștile. Nu trebuia să-l roage niciodată nimeni de două ori ca să înceapă o poveste. Spunea basme, povești și povestiri la diferite manifestări, la șezători, la tăiatul porcilor, încă și la fîntîna arteziană, mergînd după apă.

Îl mai întrerupeau cu cîte-o întrebare, dar el nu se încurca. Deseori trecea

de la persoana a III-a singular la persoana întîi singular, parcă era chiar el eroul basmului, așa putea povesti și cu mai mare pasiune. Străbunicului i-au apărut două volume. Poveștile pe care le-a spus au fost înregistrate și consemnate de profesorul budapestan Domokos Sámuel. Primul era „Méhkeréki néphagyományok - Vasile Gurzău meséi” (Bp. 1963, A magyar népmese-katalógus füzetei). Peste 5 ani a apărut al doilea volum mai amplu, intitulat „Vasile Gurzău magyar és román nyelvű meséi” (Akadémiai kiadó, Bp. 1968). Acest volum bilingv nu însemna că povestitorul sau profesorul Domokos a tradus poveștile. Străbunicul povestea și în limba maghiară, dar nu traducea niciodată, ci realcătuia narațiunea.

Pentru meritele și talentul său, Vasile Gurzău a primit în anul 1965 titlul de „Maestru al artei populare”. La vîrsta de 82 de ani povestitorul și-a părăsit pe veci familia și admiratorii lui. Despre cei 82 de ani zicea „Sînt mulți și-i spui, da' or trecut iute ca un vis”.

Îmi pare rău din inimă că nu l-am mai putut cunoaște.

Andreea Gurzău

Știri din viața școlară

Săptămîna trecută a apărut noul număr al revistei adolescenților români din Ungaria, „Liceenii”. Pagina de titlu ne prevestește un debut promițător al unor tineri cîntăreți români din Ungaria, putem citi un interviu cu Ioan Ruja, profesor și instructor de dansuri populare, știri din lumea muzicii ușoare, modă, pagini de sport și rebusuri.

La 20 noiembrie a avut loc olimpiada OKTV la istorie. La concursul organizat la Bichișciaba au participat și elevi de la Liceul Bălcescu.

Martî, 21 noiembrie, în sala festivă a Centrului Cultural Român s-a organizat un concert de binefacere. Trupa Stage Line a interpretat muzică de stil rock and roll și alte genuri de muzică ușoară.

La 23 noiembrie, la Liceul românesc s-a ținut o zi sanitară, în cadrul căreia a avut loc și un concurs. Temele concursului au fost, printre altele, acordarea primului ajutor în caz de accident, și cunoștințe despre cele mai periculoase boli, cum este SIDA.

Miercuri, 22 noiembrie, la școala românească din Chitighaz a avut loc un concurs de povestire. Și-au pus la încercare talentul de povestitor 21 de copii din clasele 3-4.

La școala românească din Chitighaz, în perioada 27 noiembrie - 1 decembrie va avea loc „Săptămîna limbii române”. În după-masa fiecărei zile vor avea loc diferite programe: concursuri, cunoașterea obiceiurilor de iarnă, pregătirea cadourilor pentru sărbători, cunoașterea bucătăriei populare.

A. G.

Moartea tragică a scriitorului Laurențiu Ulici

În noaptea de 15/16 noiembrie a.c., a încetat din viață criticul literar Laurențiu Ulici, președintele Uniunii Scriitorilor din România, senator al Uniunii Forțelor de Dreapta. Moartea scriitorului a fost tragică: viața lui s-a sfârșit din cauza unei intoxicații cu monoxid de carbon, pe care a suferit-o în casa unui prieten din satul Pîrîu, împreună cu soferul lui.

Laurențiu Ulici s-a născut la 6 mai 1943, la Buzău. Între 1966 și 1989 a fost redactor la „Contemporanul”, din 1990 director al revistei „Luceafărul”, din 1995 până la tragedia și nedreapta sa moarte, președinte al Uniunii Scriitorilor din România. Opera sa cuprinde lucrări de critică și teorie literară, dar și câteva culegeri de eseuri politice, căci scriitorul Laurențiu Ulici nu era numai un participant la viața politică românească, ci și un judecător aspru și lucid al ei.

Înmormîntarea scriitorului și senatorului Laurențiu Ulici a avut loc sîmbătă, 17 noiembrie, la Cimitirul Bellu din București.

Bîrfeala

Unul dintre cele mai urîte obiceiuri ale omului este bîrfeala. La temelia acestui obicei stau mai multe simțăminte urîte, care înjosesc pe omul în sufletul căruia el se cuibărește.

Cel dintîi dintre simțămintele ce determină bîrfirea este invidia, apoi ura și în sfîrșit dorința de a coborî pe aproape de pe înălțimea ce el și-a cucerit-o prin merite, pentru a-i lua tu locul, ceea ce se poate numi nemernicie.

Toate aceste trei simțăminte sînt de-a dreptul degradatoare. Ori din ce clasă socială ar face parte persoana cu asemenea pomiri, ori cît de cult ar fi el, rămîne un inferior, capabil de a săvîrși cele mai urîte fapte, întru cît invidia, ura și dorința de înălțare nu au margini.

Adevăratul om, omul superior, nu se lasă nici odată minat de instincte. Mai înainte de a săvîrși orice faptă, intervine rațiunea lui și chiar dacă, pentru o clipă, s-ar găsi sub îndemnul instinctelor, decida și el la fapte reprobabile, pe cîmpul conștiinței lui naște imediat acea chibzuire al cărei rezultat este totdeauna biruința gîndului bun asupra celui rău, deci înfrînarea imediată a tot ce cu o clipă mai înainte îi porunciseră instinctele. Iată adevăratul om. Și totuși, bîrfitorul poate fi și biruitor, dar numai o clipă.

Nu se poate concepe bîrfire fără minciună. Numai că minciuna e ca un dop de plută, pe care ori cît de adînc l-ai îndesa în apă, iese la suprafață.

Îndată ce minciuna bîrfitorului iese la iveală, biruința de o clipă îi devine înfrîngere. Bîrfitorul se demască singur, în timp ce acel bîrfit se reintegrează de la sine în drepturile sale de care vremelnic a fost depozat în fața celor care se lăsaseră convingși de bîrfitori.

(După Calendarul creștinului de lege răsăriteană, 1943)

Luceafărul, săptămînal de literatură

De mai mulți ani n-am mai apucat să răsfoiesc revista literară de mare tradiție culturală din România. Și iată, tocmai acum, ne-a sosit un teanc de numere, aproape toate numerele din acest an. Aș aminti doar în treacăt forma primenită și formatul de revistă, care imediat prin pagina de titlu ne atrage atenția.

Luceafărul face referire la evenimentul literar de actualitate sau la anumite evenimente culturale din istoria ultimilor zece ani: publică fotografii de arhivă și de azi, citate, mărturisiri, ne informează asupra unor fenomene nu întotdeauna gentile din viața oamenilor de litere. În acest fel, revista de li-

teratură ia și o anumită atitudine care apără integritatea scriitorilor, concomitent exprimă și poziția ideologică a gazetarilor. În cuprinsul celor douăzeci și patru de pagini putem citi apoi literatură română contemporană, literatură universală, recenzii, lansări, critică literară serioasă, așa cum poate fi așteptat de la o publicație scoasă de Uniunea Scriitorilor din România, cu sprijinul Fundației Soros – iar fostul director, regretatul Laurențiu Ulici s-a dovedit a fi mai mult decît un nume de referință.

Din numerele studiate mi-a reținut interesul un amplu studiu (pe mai multe numere) al lui Emil Manu despre Eminescu și

Arghezi. Dar temeinic documentată și argumentată a fost și aprecierea Gellu Naum dincolo de suprealism (articol semnat de Vasile Spiridon). Sincer și dureros demascator a fost interviul lui Cristian Galeriu din numărul 25, în care poartă un Dialog despre cultură și violență cu poeta Ana Blandiana. Demne de atenție sînt și editorialele, articolele de fond, micile comentarii de sub genericul vizor și averse.

Dar dincolo de aceste puncte de greutate, mai remarcăm o subtilă tendință spre spectaculos, spre senzațional, latură nu neapărată, în paginile unei reviste literare care se respectă.

E. Illyés

Aducere aminte

– frumos obicei la Apateu

La Apateu s-a statonicit un obicei demn de remarcă: la întîlnirile de promoție ale foștilor absolvenți ai școlii generale din comună, în programul întîlnirii intră și vizitarea cimitirului. Cu acest prilej, foștii absolvenți cinstesc amintirea foștilor colegi și profesori, depunînd flori la mormintele acestora.

Recent s-a organizat întîlnirea comună a foștilor elevi din promoțiile de acum 30 și 35 de ani. În comun au pornit la cimitir, depunînd flori la mormintele profesorilor și colegilor trecuți în cele veșnice, ținînd momente de reculegere în amintirea lor.

În fotografie: absolvenții din 1965 la mormîntul profesorului Ioan Berényi.

V. J.

„Puterea ursului” – tot mai mare în Carpați

În munții Carpați se consemnează în ultimii ani o înmulțire considerabilă a urșilor carpați. Numărul lor a crescut mai ales în jurul Brașovului. În masivul Cristianul Mare și Postăvarul, în pădurile nesfîrșite de pe coastele munților, drumeții pot vedea sau se pot întîlni tot mai des cu urși. În orașele Brașov, Predeal Codlea, locuitorii descoperă prezența urșilor. Aceștia își lasă urmele mai ales răsturnînd, golind sau cotrobăind prin coșurile și containerele de gunoi, în căutarea de hrană.

Primarul orașului Brașov propune ca soluție optimă nu vînarea urșilor, ci comercializarea lor. În acest sens, primarul s-a adresat unor grădini zoologice și parcuri naturale din lume, oferindu-l pe „Moș Martin” în mod gratuit. La ora actuală, în jurul Brașovului au fost depistați 34 de urși.

Românii sînt cel mai puțin mîndri de țara lor!

Dintre toți locuitorii planetei, românii sînt cel mai puțin mîndri de țara lor, potrivit unor rezultate preliminare ale sondajului internațional PlanetProject, care s-au desfășurat între 15 și 18 noiembrie pe Internet. Rezultatele au fost date publicității în urma răspunsurilor primite din 52 de țări, cele din care au participat la sondaj cei mai mulți oameni.

Sondajul cuprinde peste 200 de întrebări, ca de exemplu: „Ești mîndru de țara în care trăiești?”. Deocamdată, într-un clasament alcătuit pe baza răspunsurilor la această întrebare, românii se află pe ultimul loc, cu numai 46 la sută răspunsuri afirmative. Cei mai mîndri de țara lor sînt canadienii, cu 94 la sută răspunsuri afirmative, urmați de locuitori

rii din Costa Rica, 93 la sută din aceștia răspunzînd afirmativ la întrebare, la fel ca și australienii, finlandezii și indienii. Americanii nu se clasează decît pe locul șase, 92 la sută din ei declarînd că sînt mîndri de țara lor. Germania s-a situat pe unul dintre ultimele locuri, după Bulgaria, cu numai 56 la sută răspunsuri afirmative.

Mediafax

Cărți populare la românii din Ungaria

În primele veacuri ale creștinismului, din pana părinților bisericii, au luat naștere niște cărți sub numele unor personalități din Vechiul și Noul Testament, care nu erau cunoscute pînă atunci, însă dețineau învățături creștine. Această literatură este numită **apocrifă**.

Cărțile populare au circulat mai întâi printre românii din Transilvania, în formă de manuscris, începînd din secolul al XVIII-lea, ca mai apoi, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea sau al celui de al XIX-lea, să fie tipărite și răspindite prin toate satele și toate orașele românești. Cîteva dintre aceste cărți au ajuns și pe meleagurile noastre, probabil prin intermediul bisericilor și preoților ortodocși locali. Cele mai multe cărțuții de acest gen au servit ca amulete care și-au lăsat amprenta și asupra folclorului nostru.

Credința că anumite obiecte, cum ar fi pietrele prețioase sau cele semiprețioase, anumite obiecte, cărți, scrieri ori rugăciuni etc., ar avea puteri oculte sau magice, precum că ele ar apăra de spiritele necurate, ferind omul de nenorociri, aducînd noroc în sului și colectivității, este veche, trăgîndu-se chiar din timpuri preistorice. Acest cult al amuletelor a fost cel mai dezvoltat la egipteni, caldeeni, asirieni. La ei chiar și mortului i se puneau în racla suflet de obiecte, pentru a-i deschide drumul în lumea celor de jos. Influențat de aceste popoare și evreii, deși erau monoteiști, se foloseau în același scop de anumite formule de rugăciuni și nume cabalistice. Odată cu răspîndirea creștinismului în Europa s-a răspîndit și credința în amulete, fiind însă puternic influențată de biserică.

La noi, cea mai cunoscută și cea mai răspîndită „cărțuică amulet” a fost și a rămas pînă în zilele noastre **Visul Maicii Domnului**. Textul descrie visul Maicii Domnului pe cînd aceasta se afla în cetatea Betleemului. La întrebarea fiului Hristos, ce a visat, Născătoarea de Dumnezeu povestește visul profetic: în Ierusalim și-a văzut fiul răstignit pe cruce între doi tîlhari. Necedincioșii l-au chinuit în fel și chip, însă după moarte el a înviat din morți, împreună cu Adam și Eva și s-a ridicat la ceruri și s-a așezat de-

a dreapta Tatălui Cerească. După ce a terminat cu povestirea visului, Iisus Hristos i-a mărturisit Maicii Domnului că visul este adevărat și că se va împlini întocmai. Textul cărții a fost transcris de credincioșii români într-un caiete. El circula din mînă în mînă, crezîndu-se că cei ce îl copiază și îl citesc în anumite situații ale vieții sau îl poartă pe corp, pot scăpa de suferințe, vor fi apărați de nenorociri, cu alte cuvinte vor fi nevătămați. Această credință este alimentată, de altfel, chiar de textul cărții:

„Și de va scrie cineva visul tău și îl va ține la sine, îl va purta în casă sa și îl va păstra, de aceea casă dracul nu se va mai apropia și pe duhul cel necurat îl va goni; și îngerul lui Dumnezeu va sta totdeauna lîngă dînsul de-a dreapta și de-năvîlirile și supărările dinspre oamenii cei răi va fi mîntuit și la drum de va călători și va avea acest vis pe lîngă sine acel om nu se va teme de grindină, de tunet, de fulger și de toată moartea grabnică va fi ferit. Arhanghelul Mihail va fi lîngă dînsul, îndreptînd calea lui ori încotro va merge. La dreapta judecată va afla milă și la ieșirea sa din viață mă voi arăta celui om împreună cu tine, Maica mea, și îngerul meu va lua sufletul lui, ducîndu-l în împărăția cerurilor, veselindu-se acolo cu toți dreptii, care din veac bine au plăcut Mie. Amin.”

Conform credinței, în viața fiecărui om sînt momente cînd poate să cadă cel mai ușor pradă forțelor rele. Un astfel de moment este femeia în timpul nașterii. La românii din Chitighaz, în aceste momente această rugăciune se citea de către membrii familiei. Ei se adunau în camera alăturată, o citeau cu glas tare sau o spuneau din auzite tot timpul cît dura nașterea. După naștere, cărțuția trebuia pusă sub perna mamei sau a copilului nou-născut „că și grîjească Iisus Cristos dă el”. Erau convinși că Visul Maicii Domnului ajută la alungarea oricărei primejdii.

Un alt moment dramatic era acela cînd omul se afla pe patul morții. Și cu această ocazie se adunau membrii

consultati creștini blagoslovit cu frică și cu cutremur adevărat să știți că a căzut o piatră din cerul mică era la vedere dar grea la ridicare. Îți nu puteam să o ridicăm nimemăa atîunci preasfîntul patriarh al Ierusalimului și a toată Palestina a adunat toți mitropolitii și obștacii și au făcut rugăciuni și trei zile și trei nopți atîunci veni glas din ceruri zicînd luati piatra cu blagoslovite mîni voastre și o desfaceți și dacă o desfaceți nă alinați întrînsa aceluia Dumnezeu ai vîrstei scriată și zicînd iată că vom da epistolă mai întai și tot nu vați mai întors dela fărădebiile, 2 voastre mici noți jocul precum am povestit mîi atî consultat avîrtele mele cele sfînte pentru acea am trimis asupra voastră limbi măgicești de vau solit

familiei și, sînd în jurul muribundului, roșteau această rugăciune, îndrumîndu-l și prin acest mod pe „calea cea bună”. Rugăciunea și aici ușura suferințele, iar în momentul cînd sufletul se desparte de trup, îl ajuta în drumul său, să nu se rătăcească prin văzduh, ci să se îndrepte spre Dumnezeu.

Că această cărțuică este populară și azi printre românii din Ungaria demonstrează și faptul că a fost retipărită în anul 1993 din inițiativa și cu sprijinul Vicariatului Ortodox al Românilor din Ungaria.

O altă cărțuică care a servit ca amulet a fost **Epistola Domnului Nostri Iisus Hristos**, cunoscută și sub titlul **Legenda Duminicii**. Această scrisoare, la fel ca și Visul Maicii Domnului, a circulat printre românii din Ungaria sub formă de manuscris. Credința, în puterea sa divină, a supraviețuit pînă în zilele noastre. Pe la sfîrșitul anilor 1980, o tînără mamă din comuna Micherechi, care se îmbolnăvisese grav după naștere, a primit de la bunică-sa acest manuscris, pentru a-l citi, a-l copia și a-l pune sub pernă, pentru a se însănătoși și de a fi ferită de diferitele boli și pe mai departe.

Epistola se pare că ar fi luat naștere în primele veacuri, cînd în locul zilei de simbătă (de tradiție mozaică) se propunea să se sărbătorească ziua de duminică. Se știe că din epoca apostolilor ziua de duminică, ziua Învierii Domnului, era sărbătorită de către creștini în mod deose-

bit. În această zi, oamenii se adunau laolaltă, la răsăritul soarelui, se rugau și cîntau împreună imnuri de slavă. În acele timpuri, ziua duminicii nu se putea sărbători încă ca zi de odihnă deoarece majoritatea creștinilor erau săraci. Cînd creștinismul a fost recunoscut ca religie de stat, s-a introdus oficial ziua duminicii ca zi de sărbătoare. Însă nici după aceea nu toți sărbătoreau această zi. Pe la sfîrșitul secolului al V-lea, pentru a-i obliga

pe creștini să cinstească într-un fel oarecare această zi, un preot fanatic al bisericii latine a plăsmuit această epistolă, pe care au atribuit-o Mintuitorului. Epistola are următorul cuprins: în cetatea din Ierusalim a căzut din cer o piatră mică, dar atît de grea, încît nimeni n-o putea ridica. După ce preoții și călugării s-au adunat în jurul ei și au vegheat trei zile și trei nopți spunînd rugăciuni, un glas din cer le-a zis: „luați piatra”. După ce au luat piatra, înăuntrul ei au găsit cartea. În această carte Domnul îi sfătuiește pe credincioși să cinstească sfînta duminică. Îndeamnă pe fiecare om să meargă duminică la biserică. Apoi urmează pedepsele ce vor fi trimise asupra celor care nu se țin de lege. Din text reiese că această carte trebuie citită și altora și că ea aduce binefaceri asupra aceluia cu care vine în contact. „Vai de cei care nu o va ceti naintea oamenilor, și să o scrie, să o aibă tot anul în casa sa și să o trimită și pe unde nu va fi, că de mare folos este în casa omului; iar fericite de cel ce va cumpăra această sfîntă epistolă, și o va da de pomană, aceluia oameni li se vor ierta păcatele și vor moșteni împărăția cerului, de vor face poruncile lui Dumnezeu, cu Avram și cu Isaac, și cu Iacov; iar fericite de acela care o va asculta cu toată inima...”

Viața Sfîntului Vasile cel Nou este cea mai populară carte cunoscută de întreaga comunitate creștină ortodoxă română din Ungaria. Ea se găsește și azi în biserici, ce-i drept, într-o ediție mai nouă, datată din anul 1930. Însă nu

atît viața Sfîntului stîmbește curiozitate, ci partea a doua a cărții, unde se povestește despre ceea ce se petrece dincolo de moarte, adică despre drumul spre rai. Aici se amintesc vămile cerești prin care trece sufletul muribundului. Această parte i-a asigurat textului o extraordinară circulație în masele populare. Pentru a înțelege raportul ei cu credințele populare, vom reda pe scurt conținutul acestei părți din Viața sfîntului Vasile.

Sfîntul Vasile cel Nou a fost un ascet care a avut darul de a vindeca pe cei în suferință. Dar, într-o zi, a murit bătrîna care avea grijă de el, iar ucenicul său, Grigore, vroia neapărat să afle unde s-a dus sufletul femeii. Deranjîndu-l mereu pe Sfînt cu întrebările lui, acesta i-a promis că o să-i dezlege taina. Nu peste mult, în vis, Grigore o întîlnește pe Theodora, fosta lor îngrijitoare, care îi povestește cum a murit. Astfel, în ceasul morții sale, s-au adunat în jurul său dracii ca să-i răpească sufletul. Dar la un moment dat, doi îngeri cu părul alb, au chemat moartea. Aceasta a și venit. Ea a apărut în chipul unui schelet, cu coasă în mînă, care a desprins sufletul de trup și l-a predat îngerilor. După ce îngerii au adunat toate faptele bune ale răposatei, porniră cu sufletul ei spre cer, trecînd prin cele 24 de vămi.

Credința în vămile văzduhului încă mai persistă la românii din Ungaria.

Tot din cartea aceasta aflăm că Dumnezeu trimite fiecărui om botezat un înger păzitor, care-l îndreaptă spre faptele bune și care adună faptele acestea. Și acest fragment a lăsat urme în folclorul nostru. Se crede că fiecare om are un înger păzitor. În diferite situații ale vieții se pomenesc despre acest înger. Se crede că adesea copiii mici își văd îngerul păzitor în vis, care, jucîndu-se cu ei, îl fac pe copil să rîdă. Ba mai mult, despre omul care rîde fără nici un rost, se zice că „rîde de parcă și-ar vedea îngerul”. În caz că cineva este fricos, i se spune că este „slab de înger”, iar despre cei care au de suferit o tragedie că „i-au părăsit îngerii”.

Cartea trebuie citită de mai multe ori la rînd, de preferat să se spună ca o rugăciune, în urma căreia individul va fi ferit de toate cele rele.

Ana Hoțopan

Sora Fîntînă

Stau singur și mă uit pe o stradă pustie
stau singur cu buzunarele pline de ciini
stau singur și ascult foșnetul oaselor
e ca și cum ar adia vîntul peste un clopot de ceară
dar după primul colț la prima răspîntie
s-ar putea oricînd să apară cineva învăluit într-o ploaie de lumină
și va trebui să mă acopere cu mantia lui pentru că
s-ar putea odată cu el să vină o ploaie sau o ninsoare
sau chiar o afurisită de lapoviță
să ne înghețe oasele proaspăt spălate
deși ieri a fost mai frig decît azi

deasupra mea zboară cîțiva porumbei cerșetori
filantropii le-au pus fărîmituri de piine pe balcoane
și eu mort de mult cu o piatră de moară pe piept
am hotărît în sfîrșit să plec
să pornesc de pildă dintr-un grajd înecat în aburi
să merg așa pînă la un crîng (tușiș) unde mă așteaptă sora Fîntînă
să mă rezem acolo de prăbușirea ei.

10 octombrie 1986
salonul 3 003

Acolo lîngă mal

Acolo lîngă mal sub mînăstire
o fată îi ardea la șuturi unuia cu pălărie gri
eu m-am oprit Habar n-aveam de ce
(poate nefericita mea nevoie de-a reintra în cauzalități pierdute)
ea m-a simțit și s-a întors spre mine Avea o geană extraordinară
Mă jerpelitule mi-a zis ce te holbezi așa Nu vezi că facem dragoste

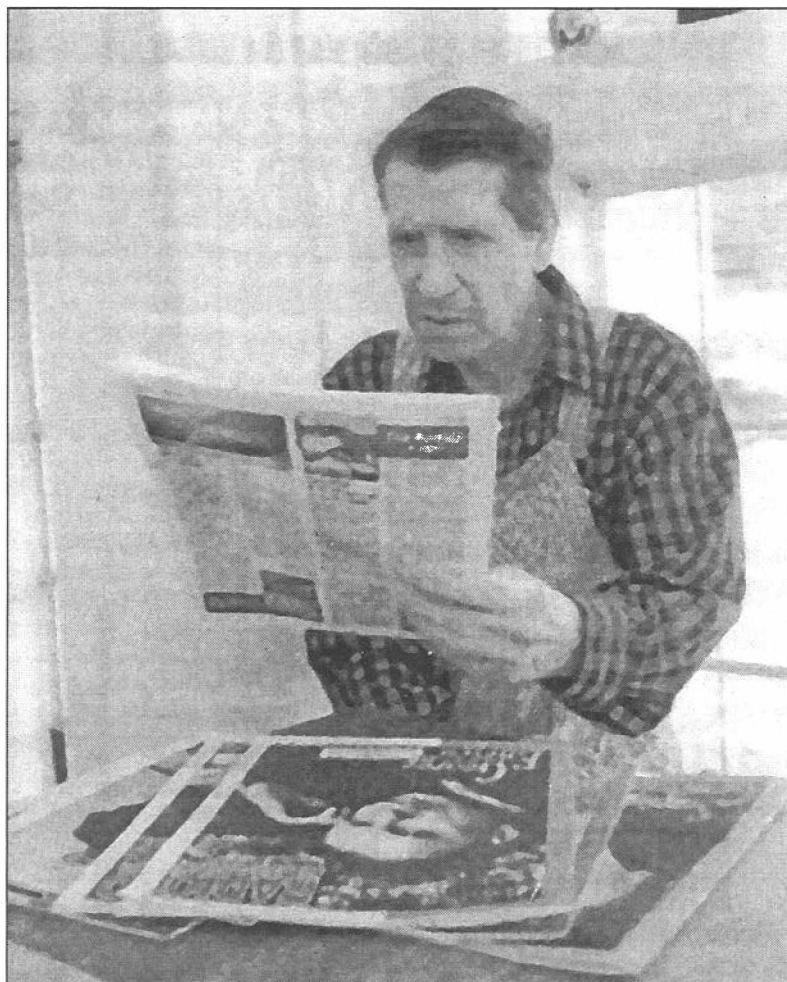
Eu m-am întins pe iarbă Luceam pe dinăuntru
ăla scîncea zicea Te rog gonește-l

Aș fi putut să le răspund urît sau chiar să le înec motocicleta
pesemne însă că luceam atît de tare
că ochii lor au început să lăcrimeze
și fata ca un fluture s-a înălțat de la pămînt Plutea spre mine
venea ca o mireasă oarbă ca un cireș ceva în genul ăsta
oricum mi-era egal Pluteam și eu
cerul se ridica din ce în ce mai sus
ăla scîncea zicea Te rog gonește-l

Ce frig

Spre toamnă se apropie femeile talpa lumii
legate cu tulpăne pe sub ochi
cîțiva le întind niște grîu într-o mare iubire pe ploaie
apa cade pe ele ca pe o streășină
nici nu știți ce frig e Dar în odăi la căldură
alții de teapa lor le mîngîie
noi țopăim la geamuri le strigăm
dar cum să ne audă în tandra lor obscuritate
luați-ne în brațe iubitelor noastre alăptați-ne sîntem băieți buni
la nevoie zicem și mama batem din palme
ritmăm legile lumii în care ne învîrtim singuri și triști
dați-ne panglici pentru frunte
la nevoie ne putem îmbrăca în culori senzaționale
nici nu știți ce frig e Primiți-ne la subțiori degetele amorțite
în electricitatea

lor nedumerită
am venit pe jos cu ochii închiși fiecare în urma cîte unui cal
ne împingea principiul vostru aprig pe care îl simțeam foarte bine
am săpat coridoare spre voi ne-am lipit pămîntul pe gură
iubitelor noastre nu vă dați seama
ne apropiem în formații singurii care nu v-am uitat
puteți să ne și nașteți e tot una
rostogoliți deavalmă ca niște roți uitoare
secerătoarelor ne îngropăm sub prag

Gellu Naum – 85

...A surîs amar în sine însuși...

„85 de ani înseamnă pentru mine o situație de neexplicat, de neînțeles. O să mai fie, cît o să mai fie și gata. Ce să însemne pentru mine 85 de ani? Că n-am împlinit 86!!!”

Gellu Naum s-a născut la București în 1915 și a făcut studii filosofice în București și la Sorbona. S-a întors de la Paris în România, pentru că începuse cel de-al doilea război mondial. A debutat în 1936 cu volumul de poezii *Drumețul incendiar*, un an mai târziu publicînd *Libertatea de a dormi pe o frunte*, apoi, în 1940, *Vasco de Gama*, *Culoarul somnului* (1944), *Medium* (1945), *Castelul orbilor* (1946). Expansiunile lirice suprarealiste ale lui Gellu Naum n-au mai găsit drumul către cititori vreme de două decenii, timp în care poetul a surîs amar în sine însuși, a făcut de multe ori cuvinte care se îngheșuiau să fie rostite și și-a văzut de treabă. Adică, a tradus aproape o sută de cărți. Abia în 1968 avea să-i apară la Editura pentru Literatură volumul de versuri *Athanos*.

Buchetul de flori

Lîngă o frumoasă gheretă într-o frumoasă miercuri
aveam genele albe ploua ca un ciine
sentimentele mă călcau în picioare unu doi unu doi
turna cu găleata era un fel de potop mă mir că nu mi-a albit părul
stăteam pe partea cealaltă într-o zonă uitată
și mi-a venit pe chelie să revăd strada cu benzinăria
imaginara populată cu o singură gheretă cu un singur templu
cu foarte multe desene zgîriate cu unghia sau cu briceagul
mi-aș fi dorit o flanelă sau măcar o mînușă dar aceste eminente
obiecte nu sosiseră
încă
te întîlneam printre fărîmituri de piine uscată în șanț sub limba
monstruoasă a
briceagului
într-o frumoasă miercuri cu un buchet de flori

(Din volumul *Sora fîntînă*)

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (29)

Stela Nicula

debut de presă • profesor • publicist

Un tânăr înzestrat, în care comunitatea românească și-a pus mari speranțe, atât în ceea ce privește implicarea în activități majore catalizatoare de energii, care să-i activeze disponibilitățile intelectuale, cât și în prestația scrisului său, care să aducă un plus de prospețime, rămâne *Stela Nicula Machour*. Dinspre formația sa intelectuală venea entuziasmul inovator al activităților rezervate tinerilor, iar dinspre spiritul creator aducea boarea reconfortantă a îmbogățirii textului jurnalistic cu capacități asociative surprinzătoare.

Spontaneitate și curiozitate a informației, printr-o expunere logică și dinamică a textului, caracterizează **debutul de presă** al Stelei Nicula (n. 1966) [-Stella-, S. N.], în ultima clasă de școală la Chitig-haz. Textul *O excursie la Debrețin și Eger* (1979) deschide nu numai apetitul adolescentului pentru călătorie și spectacolul ei, dar și mișcarea stărilor eului după un traseu care descoperă laturi ascunse ale ochiului vizitator. Acest debut deschide calea unei perioade fertile în angajarea tinerei colaboratoare în perioada liceului din Giulia (1980-1984) și, mai ales, pe timpul studenției bucureștene (1984-1989). E de mirare că, în anul III de liceu, Stela Nicula nu s-a raliat

colegilor ei Ioan Ruja, Ioan Ciotea și Vasile Poendan, în inițiativa de a constitui colectivul de redactare al revistei școlare *Vocea tineretului*. Fiindcă textele ulterioare ale elevei pe atunci, precum *La Szentendre* (nr. 18, 6 mai 1983) sau *O veche dorință împlinită* (nr. 35, 2 septembrie 1983), aveau toate calitățile unui text jurnalistic bine încheiat, pentru a fi angajată în acțiunea liceenilor. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât rezultatele la învățătură pentru eleva eminentă, votul de încredere al colectivului de la liceu care, - în baza inițiativei din 1984 instituia pentru prima oară onorarea celui mai bun absolvent - îi acordă placheta Bălcescu. Ziarul românesc reacționează prompt și favorabil la *Cutia de scrisori a Foii*, unde este felicitată public pentru onoarea ce i s-a făcut (nr. 30, 27 iulie 1984), un gest care i-a înnobilit cariera și i-a confirmat spiritul dialogului, prin nevoia de a comunica în paginile ziarului. O face cu multă pasiune și har în timpul studenției la București, reiterând, la zece ani distanță, un gest similar și de același calbru valoric al scrisului, cazul lui Ștefan Frățean (Fișa 14). Textele din această perioadă, precum 138, *Sfârșit de săptămână*, construiesc situații imprevizibile, printr-un joc

nonșalant al schimbărilor de direcție a povestirii, care conduc spre un final neașteptat, uneori de-a dreptul abrupt. Autoarea stăpânește bine o gamă variată a contrastului, de la relațiile surprinzătoare dintre situații, întâmplări în ordine logică incompatibile, la apariția neașteptată a unui prieten sau coleg, ori a unei vești inedite, care tulbură aparența unei liniști interioare. Ca și în textele mai experimentatului coleg în ale gazetăriei, cu care am făcut relația de asociere, Șt. Frățean, produsele jurnaliste ale Stelei Nicula au un plus de poezie și meditație gravă, atunci când melancolia naturii curge invers în melancolia eului (*Primăvară în București, Mărțișor, 6 decembrie, Schimbări*). E o întoarcere la copilăria de Mărțișor, cu toată ofranda unei naturi damice, și o amară înșelăciune a semnelor primăvăratice, care amână prea mult trezirea la viață. Și aici funcționează aceeași tehnică benefică a contrastului: „Mă uit cu tristețe la mărțișorul primit de la prietenii mei din România. Ninge pe el, în loc să-i zâmbească soarele... Mari fulgi de zăpadă cad și acoperă pământul acolo unde acum ar trebui să răsară toporași, ghiocei.” (*Mărțișor*, în nr. 11, 14 martie 1986).

O latură la fel de fertilă a colaborărilor la ziarul

românesc o reprezintă pe jurnalistul de atitudine și opinie care este Stela Nicula. După anul 1990, articolele sale capătă un tonus mult mai grav și o abordare a ideii dintr-o perspectivă ușor polemică. Fie că atinge probleme punctuale ale comunității aflate într-un moment de criză (*Există deputat ideal?*, „*Procesul de la Giulia*”), fie atinge chestiuni sociale ori morale ale omului (*Chibrite și ouă*, *Cum știi despre ce vorbesc copiii noștri azi?*), răzbate la suprafața textului mesajul unei umanități aflate în permanentă căutare a identității sale. Așezate sub zodia unui timp devorator, nevoile cotidiene ale omului, de la cele nutritive la cele sociale, de divertisment sau culturale, sunt permanente amânări de la un an la altul, într-un secol aflat la amurg (*Schimbări*). Credem că această ipostază a luminii sale interioare, veghețoare la gesturi și manifestări umane, a stat și la baza scurtei perioade a implicării în proiectele culturale, în special cele de tineret școlar, pe care le-a inițiat Stela Nicula la Uniune: concursuri de creație pentru elevi, programe interactive pentru familiile românești, redactarea buletinelor informative ale Uniunii. Ea însăși câștigă un asemenea concurs, într-o companie de tinere condeie, cu schița *O viață de om* (1992).

Prestația sa intelectuală a apropiat-o de grupul

de inițiativă care constituia în 1991 grupul cercetătorilor și creatorilor români din Ungaria. O disciplină riguroasă, programându-și cercetări folclorice, lingvistice sau didactice, din care o parte sunt publicate în revistele de profil (*Izvorul*, *Simpozion*, *Annales* '96) confirmă zestrea spirituală și disponibilitățile pentru actul cultural major. Doctoratul la filologia clujeană în 1999 este o încununare a unui traseu susținut cu tenacitate și multă migală. Tot atâtea proiecte importante așteaptă în taina muncii sale.

După anul 1994, când colaborările la ziarul care i-au însoțit devenirea înregistrează o inexplicabilă absență, credem că Stela Nicula nu are nici pe departe sentimentul abandonării și al confortului intelectual. De la înălțimea carierei sale, luminând cu intelect și talent, i-a rămas nestinsă credința că bucuria rezultatelor individuale este și bucuria semenilor săi, așa cum medita cu zece ani în urmă, într-un eseu despre geniu și talent: „Să dea întregii lumi sau poate numai unei mici comunități o mică bucată din ei însuși, prin care face o plăcere celui alt, un moment, o clipă de fericire și liniște sufletească.” (*Talent-Geniu*). Publicistul Stela, care scrie eseuri, tablete (rubrica *Rezonanțe*) sau meditează grav, anecdotic ori ironic, despre timp, oameni, cazuri, îi așteaptă și pe scriitorul Stela Nicula, pentru a prelungi starea de sărbătoare a amândurora și, nu în ultimul rând, a cititorului, care știe câtă sensibilitate și daruri nevalorificate au rămas doar pentru sine.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Gheorghe Mészáros (30), Gheorghe Martin (31) și alții

Cutia de scrisori a „Foii”

Răspundem cititorilor noștri

STELA NICULA - CHITIG-HAZ

Sîntem convinși de marea bucurie ce v-a cuprins, înregistrînd aceea felicitări cu prilejul primirii „Plachetei Bălcescu”. În lipsă de spațiu însă nu vă putem satisface decît parțial rugămintea, dînd curs unui fragment din scrisoarea dv. adresată gazetei. Iată-l:

„În să mulțumesc tuturor celor care m-au ajutat să pot obține aceste rezultate frumoase: profesorilor de la școala generală și de la liceu... mulțumesc celei persoane necunoscută pentru gestul acordat elevilor de naționalitate, profesorului Ștefan Oroian pentru realizarea frumoasei plachete. Eu mă voi strădui și pe mai departe să obțin numai rezultate bune și să depun o muncă multilaterală în folosul naționalității noastre.”
Așa să fie! Succes și spor la muncă!

S-a terminat sezonul de toamnă 2000/2001 al fotbaliștilor noștri

Din săptămîna trecută, fotbaliștii noștri din diviziile județene au început mult așteptata vacanță. Săptămînal ne-au distrat și ne-au încordat nervii stîmîndu-ne emoții cu participarea bună sau slabă în diferitele campionate. Am putut urmări de pe peluze multe meciuri cu cîte-un joc foarte plăcut, pline cu faze și goluri de neuitat. Dar au fost și competiții slabe, chiar scandaloase, care nu ajută în nici un caz nici sportului, nici echipei și nici comunității noastre.

Cel mai admirabil rezultat l-a obținut echipa Gyula Termál, calificîndu-se în campionatul național divizia II-a, după o serie de victorii și jocuri foarte bune. Din păcate, în divizia nouă încă nu „a prins firul” jocului, dar sperăm că această căutare de ritm și tehnică nu durează mult timp. Și în sezonul acesta a avut o serie foarte bună Leta Mare, încît s-a calificat pe locul II în campionatul județean din Bihor.

Leucușhazul s-a dovedit a fi și în sezonul acesta o echipă dominantă a diviziei III.

Micherechiul ocupă un loc demn pe tabela de punctaj al diviziei județene I. Dar dacă fi-

ecare dintre jucători s-ar concentra numai la joc și tactică, echipa ar putea ocupa un loc mult mai distins.

Bătania și Aletea au început sezonul după retrogradare, în divizia inferioară au obținut însă rezultate încurajatoare, dînd speranțe suporterilor că și acolo se va încheia o echipă mai

bună. Aceeași nădejde o pot avea și suporterii din Chitighaz, Pocei și Săcal, fiindcă aceste echipe ocupă locuri favorabile în linia a II-a.

Jaca a avut în sezonul trecut o serie mai bună decît acum. Ea ar avea mare nevoie de mai mult noroc.

MIC

Campionat național divizia II.

11. Giula 0-2-1-(3-4)-2 p.

Campionat județean divizia I. Bichiș

5. Micherechi 9-1-5-(31-16)-25 p.

7. Bătania 6-4-5-(34-28)-22 p.

Campionat județean divizia II. Bichiș

5. Aletea 8-2-5-(21-23)-26 p.

Campionat județean divizia III. Bichiș

2. Leucușhaz 6-3-2-(28-9)-21 p.

4. Chitighaz 5-5-2-(23-17)-20 p.

Campionat județean divizia I. Bihor

2. Leta Mare 12-1-4-(45-17)-37 p.

13. Jaca 6-1-10-(31-32)-19 p.

Campionat județean divizia III. Bihor

1. Săcal 5-2-2-(23-10)-17 p.

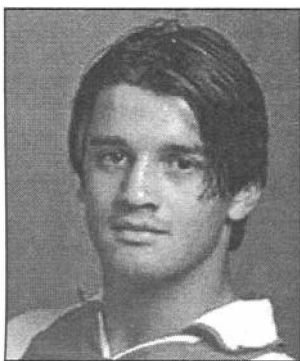
3. Pocei 5-1-3-(24-16)-16 p.

Jászberény-Giula 1-1 (0-0)

După un șir de driblinguri, în minutul 53 Gajdács a pasat lui Tóth Attila, care de la 3 m-a trimis mingea în careu (0-1). În minutul 65, Ládi egalează dintr-un comer (1-1). Antrenorul Fodor Sándor a declarat: Pînă la eliminarea lui Kovács, noi am condus jocul, dar pe urmă ne-am bucurat și de un singur punct.

Conducătorii Barcelonei îl vor pe Cristian Chivu

Fundașul de stînga s-a remarcat și pe plan internațional la EURO 2000, fiind un stîlp al apărării naționalei române. Cristi Chivu este un tînar de numai 19 ani, originar din Timișoara. La ora actuală joacă la Ajax Amsterdam. În Olanda s-a transferat de la Universitatea Craiova pentru o sumă – conside-

rabilă la această vîrstă fragedă – de 2,8 milioane de dolari. Valoarea lui în scurt timp poate fi înzecită, în urma unei solicitări senzaționale. Conform cotidianului spaniol „El Mundo Deportivo”, achiziționarea internaționalului român a devenit o prioritate absolută pentru Barcelona. Chivu este de multă vreme considerat drept soluție ideală pentru apărarea catalonilor, însă este legat cu un contract de încă patru ani la Ajax, echipă în care este considerat chiar un lider de joc. În aceste condiții, olandezii pretind pentru transferul posibil 20 de milioane de dolari. La Barcelona prețul nu este considerat ieșit din comun. În cazul în care tranzacția se va realiza, Chivu ar fi cel de al treilea român, după Hagi și Popescu, care ar evolua în culorile Barcelonei.

Șt. C.

Naționala întinerită a lui Bölöni a luat primul examen

România a învins Iugoslavia cu 2-1. Golurile au fost marcate de Denis Șerban, care după o lungă perioadă a revenit în națională, și de Bărcăuan, care a debutat peste așteptări în stadionul din Ghencea. Golul iugoslav a fost înscris de Mihailovic. Pe gazon s-a aflat o echipă nouă: Iencsi, Codrea, Bărcăuan și Niculescu debutînd doar acum în prima reprezentativă. Ganea, Adi Ilie, Dorinel Munteanu și Viorel Moldovan din cauza accidentărilor nu au putut fi convocați. Deși tînara echipă de fotbal a României a bătut o formație care se cere respectată, selecționerul Ladislau Bölöni rămîne același om reținut. Băieții au luat o notă bună în ce privește voința și morala manifestată în timpul meciului – a spus antrenorul sever într-o emisiune televizată, dar n-a uitat să menționeze că a observat și neajunsuri mari. Din punct de vedere tehnic și fizic, jucătorii n-au rămas chiar repetenți, dar unii nu sînt în stare să joace 90 de minute de la început pînă la capăt – a avertizat Bölöni. Selecționerul a riscat deci să trimită pe teren o echipă mult schimbată față de ultimii ani. Se pare că naționala formată din jucători mai „bătîni” alături de cei tineri, dă speranță atît responsabililor pentru succesul fotbalului românesc, cît și milioanele de suporterii. Cotidianul Zieva încheie articolul despre meciul România - Iugoslavia cu următoarea idee: „...se poate face o schimbare chiar și continuînd seria rezultatelor excelente din ultimul deceniu”.

Tiberiu Boca

KOKÓ în decembrie poate cuceri trofeul WBO

Numai cîteva amănunte mai trebuie discutate pentru a se realiza competiția dintre Kovács István și dominicanul Antonio Chelo Diaz, luptă dusă pentru centura de aur WBO în categoria pană. La ora actuală, planul este ca

cei doi adversari să se întîlnească în 16 decembrie la Essen.

În joia trecută, Promoția - Box Universum s-a înțeles în aproape toate detaliile cu grupul de manageri al lui Diaz, numai cu compania de televiziune nu s-a putut stabili încă data competiției.

Dacă KOKÓ va cîștiga meciul cu Diaz, atunci el va cuceri centura de aur al boxerilor profesioniști WBO în categoria pană. În caz că acest meci totuși nu se va putea realiza, atunci tot la 16 decembrie va trebui să-și apere titlul EBU (Uniunea Boxerilor Europeni) tot în categoria pană, contra spaniolului Manuel Calvo. KOKÓ are mari șanse și speră că în decembrie va cuceri și tronul profesioniștilor.

MIC

Miriuță a debutat cu ghinion în naționala Ungariei

Mijlocașul român de la Energie Cottbus a început meciul, jucat de Ungaria cu Macedonia la Skopje, ca titular. Miercuria trecută, precum mulți ați avut ocazia să urmăriți la televizor, fotbalul s-a pierdut în negură. În pauză, din cauza ceții, meciul a fost întrerupt la scorul de 1-0, rezultatul fiind acceptat ca scor final. Vasile Miriuță, deși în timpul cît se afla pe teren a arătat un joc bun, a fost schimbat în minutul 23, din cauza unei accidentări la piciorul drept. Selecționerul Bicskei a apreciat despre Miriuță că nu a făcut degeaba deplasarea la Skopje și că jucătorul intră și în planurile sale pentru viitor. Pentru evoluția mijlocașului român în naționala Ungariei a arătat interes și presa din România.

Ștefan Crăsta

ROMÂNIA

TVR

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putând fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198,08 MHz. În România, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

În perioada 27 noiembrie – 1 decembrie 2000 din nou se va întruni în sedință Parlamentul Ungariei. În aceste zile, cu excepția zilei de luni, emisiunea regională în limba română nu va fi difuzată, doar cea de seară.

27 NOIEMBRIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)
10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

28 NOIEMBRIE, MARȚI (redactor: Anamaria Brad)
19.00 Introducere, cuprins 19.05 Știri și informații 19.10 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 19.20 „Engleza pe înțelesul tuturor” – curs de limbă engleză cu Luminița Jivu 19.28 Încheiere.

29 NOIEMBRIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)
19.00 Introducere, cuprins 19.05 Știri și informații 19.10 Magazin sportiv – știri, rezultate, competiții 19.28 Încheiere.

30 NOIEMBRIE, JOI (redactor: Petru Cimpian)
19.00 Introducere, cuprins 19.05 „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 19.28 Încheiere.

1 DECEMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)
19.00 Introducere, cuprins 19.03 Știri și informații, evenimente calendaristice 19.10 Ce e nou la Liceul „Bălcescu” din Giula? – relatează Andreea Gurzău 19.13 Actualități la românii din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Vršet 19.20 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 19.25 Revista presei „Foaia românească” 19.26 Avanspremierea Ecranul Nostru 19.29 Încheiere.

2 DECEMBRIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)
14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunării baptiste 14.45 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00 „Pe undele Europei” – magazin euroregional 15.58 Încheiere.

3 DECEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)
14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30 Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30 Emisiune religioasă baptistă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)
În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești. Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

29 noiembrie 2000 (m1 ora 13.25)
Reluare: 2 decembrie 2000 (m2 ora 10.40)

Programul prevăzut al emisiunii românești:

Emisiunea televizată românească va prezenta autoarea volumului „Ghicitori”, apărut recent într-o ediție ilustrată cu desenele unei fetițe de școală generală. După interviul cu Lucia Borza veți vedea o relatare despre cel de-al zecelea simpozion științific, organizat la 18–19 noiembrie, de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria. Veți putea face cunoștință cu 4 dintre cele mai interesante teme prezentate la simpozionul de la Giula.

Realizator: Ștefan Crăsta

Luni, 27 noiembrie
21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTV – Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marți, 28 noiembrie
21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea. Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 29 noiembrie
21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profeții despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 30 noiembrie
21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Sărau 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 1 decembrie
21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sâmbătă, 2 decembrie
21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectiva – Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Sărau 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 3 decembrie
21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profeții despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax: 59-427372
E-mail: info@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vârstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la: <http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sâmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

Luni 27 noiembrie
6.00 Serial (R). Familia Porter 6.35 Serial (R). Piatra magică 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Film (R). Iubirea unei femei 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Stăpînul domeniului 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Osia Lumii (R) 12.15 Desene animate 12.40 Veni, Video, Vici! (R) 12.55 Documentar (R) 13.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Expediție în necunoscut 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegazeta TVR 21.05 Povestiri cu internet neașteptat 18.40 Serial. Meisie Raine 19.30 Obsesia vitezei 20.15 Sport plus 21.00 Știri 21.10 Film. Stăpînul animalelor 22.30 Serial. Stăpînul animalelor 23.30 TVM Mesager.

Marți 28 noiembrie
6.00 Serial (R). Familia Porter 6.35 Serial (R). Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.25 Obsesia vitezei (R) 9.10 În numele sportului (R) 9.40 Veni, Video, Vici! (R) 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Maisie Raine 10.50 Serial (R). Femeia ispititoare 11.40 Tribuna partidelor 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Călătorind prin țară 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegazeta 18.00 Arhitectură și geografie sacră 19.00 Serial. Germaine și Benjamin 19.30 Pragul de sus 21.00 Știri 21.10 Film. Pruncu!, petrolul și ardelenii 23.00 Serial. Stăpînul animalelor 23.50 TVM Mesager.

Miercuri 29 noiembrie
6.00 Tip-Top, Mini-Top (R) 6.35 Serial (R). Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.35 Film (R). Pruncu!, petrolul și ardelenii 10.30 Știri 10.35 Veni, Video, Vici! 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Cronici votive (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegazeta TVR 21.05 Documentar (R) 18.35 Serial. Să mori din dragoste 19.30 Pe mîchie de cuțit 21.00 Știri 21.10 Film. Nekro 22.40 Serial (R). Stăpînul animalelor 23.25 TVM Mesager.

Joi 30 noiembrie
6.00 Documentar (R) 6.35 Serial (R). Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.25 Pe mîchie de cuțit (R) 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Să mori din dragoste 10.55 Serial (R). Femeia ispititoare 11.40 Tribuna partidelor parlamentare 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Exploratorul uitat 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegazeta TVR 21.00 Arhitectură și geografie sacră 19.00 Serial. Germaine și Benjamin 19.30 Studiul la vedere 21.00 Știri 21.05 Cinematograful de artă. Dreptate în lanțuri 22.40 Serial. Stăpînul animalelor 23.25 TVM Mesager.

Vineri 1 decembrie
6.00 Artă apărării (R) 6.35 Serial (R). Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.30 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.30 La noi la români 9.00 Mit și istorie 11.30 La poarta Brașovului, la izvorul dorului! 12.15 Știri 12.20 Cinematograful de artă (R). Dreptate în lanțuri 14.00 Cinci pentru națiune 16.10 Prețul succesului 16.40 Serial. Merele Bob 17.30 Telegazeta TVR 21.00 La poarta Brașovului, la izvorul dorului! 18.25 Concert muzică etno-pop 19.00 D'ale lui Mitică 20.00 Film. Atunci i-am condamnat pe toți la moarte 21.30 Știri 21.35 Pasărea colibri în concert 22.30 Film. Trandafirul galben 23.30 TVM Mesager.

Sâmbătă 2 decembrie
6.00 On line (R) 6.30 La poarta Brașovului, la izvorul dorului (R) 7.15 Veni, Video, Vici (R) 7.35 Toți, împreună 8.20 Osia Lumii 8.50 Film. Gașca 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Trupa DP 21.00 Atlas 13.30 Știri 14.35 Documentar 14.30 Top TVR 21.50 Serial. Parohia Dibley 16.00 Paralele inegale 17.30 Telegazeta TVR 21.45 Expediție în necunoscut (R) 18.15 Televiziunea, dragostea mea! 19.20 Atlas (R) 19.50 Serial. Jonathan Creek 20.45 Serial. Familia Porter 21.15 Știri 21.20 Teatrul liric „Oedip” de George Enescu 24.00 TVM Mesager.

Duminică 3 decembrie
6.00 Ora lui Noe (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Desene animate (R) 7.30 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.00 Călătorind în lăcaș 10.30 Desene animate (R) 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 12.05 Documentar 13.00 Artă apărării 13.30 Știri 13.35 În numele sportului 14.10 Documentar 15.05 Serial. Star Trek 16.00 Lumea de mine 17.10 Telegazeta TVR 21.40 Spectacolul lumii 18.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Lewis și Alice 20.50 Serial. Familia Porter 21.20 Știri 21.25 Serial. Mike Hammer 22.15 Film. Suferința femeilor 23.45 TVM Mesager.

Luni, 27 noiembrie
6.00 Telematinal 7.45 Ploaia de stele 9.00 Jurnal 9.10 Film. 11.00 Jurnal 11.10 Surprize, surprize... (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. Între noi, frații 15.00 Cronica. Magazin social-politic în limba maghiară 16.30 Serial. O altă realitate 17.00 Corect! 17.10 Seniorii cetății 18.00 Info-mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 Serial. Șapte zile 21.45 Jurnalul de noapte 22.15 Memorialul Bucureștilor 23.00 Lumea dansului.

Marți, 28 noiembrie
6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.00 Jurnal 11.10 TVR Timișoara 12.00 Ora G 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Serial. O altă realitate 17.00 Corect! 17.10 Pentru Dv. Doamnă! 18.00 Info-mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Martorul tăcut 21.15 În Flagrant 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Economia 23.30 Vă place opera?

Miercuri, 29 noiembrie
6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.15 TVR Timișoara 12.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Poveste imorală 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Serial 15.00 Panorama. Magazin în limba germană 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Împas în doi 18.00 Info-mania 18.10 Știri 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Justițiarii 20.40 Moartea albă 21.25 Film. Dreptate fără lege 23.00 Jurnalul de noapte. 23.20 Oaspeți ai sălii noastre de concert.

Joi, 30 noiembrie
6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Tezaur folcloric 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Drepturile omului 14.30 Serial 15.00 Conviețuirii 16.00 Fotbal: Rapid–Dinamo 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Teatrul Național de televiziune prezintă: Poveste imorală. 20.30 Cu ochii în patru 21.25 Film. Nevastă de om bogat 23.00 Jurnalul de noapte 23.20 Marele Jazz.

Vineri, 1 decembrie
6.00 Telematinal 8.00 Ziua Națională a României 11.00 Ipotești Casa Poetului 11.45 Milenium Talk-show 12.45 Jurnalul de prînz 13.00 Mesaj pentru mileniul trei 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Film. Ceată în port 22.50 Concert extraordinar.

Sâmbătă, 2 decembrie
6.00 O vedetă... populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 8.10 Serial. Zorro 9.00 Totul la vedere 12.00 Casa mea 12.30 Auto Club 13.00 Jurnal 13.10 Arca Marinei 15.15 Serial 16.00 Ora G. 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Serial. Singe albastru 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Noaptea Cinefilului.

Duminică, 3 decembrie
6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Kiki, Kiki, Kiki. Magazin pentru copii 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni pînă duminică 12.45 Jurnalul de prînz 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.35 Film 18.00 Trupa de șoc 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film. Crima de la nr. 1600 21.20 Concert extraordinar 21.45 Fotbal 22.50 Jurnalul de noapte 23.00 Profesioniști.

La 20 octombrie 2000, în Galeria Dürer din Giula, s-a deschis o expoziție multiculturală cu titlul „Lumina lumii – confesiuni în regiunea Crișurilor, care este cea de-a opta ediție în șirul expozițiilor tradiționale ale Muzeului „Erkel Ferenc” din oraș. Odată cu această expoziție a apărut și un catalog amplu, cu același titlu. Spun fără nici o exagerare că expoziția religioasă de la parterul Galeriei Dürer are rang european, iar concepția ecumeniei trezește în vizitator o dragoste nemărginită față de tot ceea ce e dumnezeiesc. Expoziția cuprinde 256 de obiecte, vestigii bisericesti, iar vitrinele, una mai valoroasă ca cealaltă. Ne oprim în fața acestor vestigii care stau neclintite și oferă o oglindă fidelă a vieții creștinești din aceas-

Vestigii religioase în Galeria Dürer din Giula

Lumina lumii

Confesiuni în regiunea Crișurilor

tă, cunoscută printr-un limbaj clar și simplu.

M-am închinat în fața icoanelor pictate de Ștefan Tenețchi, în fața cărora în trecut s-au închinat mii și mii de credincioși, strămoși de ai noștri. Am admirat cartea lui Varlaam și celelalte obiecte de cult, forme prin care se poate vesti despre Dumnezeu. Și mi-au rezonat în suflet rugăciunile și cîntecele din copilărie...

Eu, ca vizitator al acestei expoziții, sînt bucuros și mîndru, și totodată recunoscător celor care, printr-o muncă științifică consecventă, au reușit să adune și să restaureze aceste vestigii religioase, realizînd această expoziție multiculturală din zona Crișurilor. Merită să o vizitați! Este deschisă pînă în 16 septembrie 2001.

Pagină realizată de Șt. Orolan

tă zonă a Ungariei, a regiunii Crișurilor.

Eu m-am născut într-o zonă multiculturală, unde au trăit în pace mai multe naționalități, mai multe confesiuni. Știam unul despre altul, ne-am descoperit reciproc. Copil fiind, am observat ceea ce ne leagă și ceea ce ne desparte unul de altul. La o nuntă maghiară am descoperit că e de grandioasă biserica catolică, am constatat că nu are iconostas, că în ea se află multe statui și reliefuri, iar picturile nu seamănă cu icoanele noastre... Apoi, la un botez, am descoperit puritatea bisericii reformate. După ce am legat prietenii cu băieții de altă confesiune, am încercat să le cunosc sufletul, am descoperit că acolo, în partea aceea a corpului, inima fiecăruia bate mai tare sau mai puțin, iar cei care au fost crescuți într-un Hristos, s-au rugat la același Dumnezeu – numai că nu facem semnul Crucii în același fel. Pe urmă, ne mai deosebim prin statui și icoane, prin nuanțe semnificative și nesemnificative.

Organizatorii expoziției, muzeologi și istorici, au reușit să adune la un loc, într-un spațiu adecvat, tot ce am rețut, tot ce am văzut, tot ce ne leagă și tot ce ne desparte. Gîndul lor de bază a fost să trezească în vizitator dragoste și admirație pentru o icoană ortodoxă, pentru o carte de rugăciune din timpul reformei, pentru un potir din barocul trîziu.

Fiind atenți la toate amănuntele, muzeologii au reușit să ne arate pe deplin frumusețea fiecărui obiect, care reprezintă spiritul și cultura religioasă de pe acest teritoriu, punînd în evidență aspecte semnificative ale trecutului ecleziastic. Înainte de a ieși din sală, m-am oprit din nou la vestigiile noastre: la vestigiile ortodoxe române. Admirîndu-le iarăși și iarăși, ele m-au dus, ca de obicei, într-o lume minuna-

FOAIA
românească

24 NOIEMBRIE 2000

www.foaia.com

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bihor și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției alt personal, cit și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2000: 3 luni 270 forinți; 6 luni 540 forinți; 1 an 1080 forinți.

A hetilap megjelentését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségéért” Közalapítvány biztosítja. A lap szeptember 24-én jelenik meg. A lap szeptember 24-én jelenik meg. A lap szeptember 24-én jelenik meg.